

Pedagogisch beleidsplan

Inhoud

Voorwoord	3
1. Inleiding	4
1.1. De functie van kinderopvang	4
1.2. Visie op kinderen en opvoeden	4
1.2.1. Het kijken en luisteren naar kinderen	4
1.2.2. Veiligheid en geborgenheid	4
1.2.3. De eigen keuzemogelijkheden van het kind	5
1.2.4. De pedagogische basisdoelen	5
2 Voorwaarden om pedagogische kwaliteit te waarborgen	6
2.1 Groepsamenstelling	6
2.1.1. Waarom verticale groepen?	6
2.1.2. Waarom een aparte babygroep?	6
2.1.3. Waarom een ateliergroep?	6
2.1.4. Waarmee houden we rekening bij de groepsamenstelling?	7
2.1.5. Werken in stamgroepen	7
2.1.6. Incidentele opvang	8
2.2 Competenties van het personeel	8
2.3 Personeelsbezetting	9
2.4 Gedragscode	9
2.5 Inrichting van de ruimte	9
2.5.6. Groepsruimte	9
2.5.7. Waarom hebben wij voor speelhoeken in de groepsruimte gekozen?	10
2.5.8. Slaapkamers.....	11
2.5.9. Hal en corridor	11
2.5.10. Snoezelruimte.....	11
2.5.11. Atelier	12
2.5.12. Overige ruimtes	12
2.5.13. Buitenterrein	12
2.5.14. Plattegrond	14
3 Aandachtsgebieden voor het pedagogisch handelen	15
3.1 Het bieden van een veilige basis waar de kinderen zichzelf kunnen zijn	15
3.1.6. Geborgenheid en wennen	15
3.1.7. Werken met een dagritme	16
3.1.8. Rituelen en vieringen.....	17
3.2 Het bevorderen van persoonlijke competentie	18
3.2.6. Individualiteit en zelfvertrouwen	18
3.2.7. Het stimuleren van de zelfredzaamheid (zelfstandigheid)	18
3.2.8. Zindelijk worden.....	19
3.2.9. Motorische ontwikkeling (lichamelijke ontwikkeling)	19
3.2.10. Cognitieve ontwikkeling (verstandelijke ontwikkeling)	20
3.2.11. Creatieve ontwikkeling.....	20
3.2.12. Natuurbeleving op De Tweeling	22
3.2.13. Muzikale ontwikkeling.....	22
3.2.14. VVE op De Tweeling: Natuurtalent.....	22
3.2.15. Cameradocumentatie	24
3.2.16. Kinderen met opvallend gedrag.....	24
3.2.17. Kinderen met een beperking	25
3.2.18. De overgang naar de basisschool	25
3.3 Het bevorderen van sociale competentie (omgaan met en het aangaan van relaties met andere kinderen)	26
3.4 Overbrengen van waarden en normen aan kinderen	26

3.4.6	Ontdekken van verschillen en overeenkomsten tussen mensen en situaties.....	27
3.4.7	Jongens en meisjes.....	28
3.4.3	Laten ervaren dat mensen samen leven en samen verantwoordelijk zijn.	28
3.4.4	Grenzen stellen	29
3.4.5	Regels overschrijden	29
4	Het verzorgen van kinderen.....	31
4.1	Zorgdragen voor gezondheid	31
4.1.1	Biologische voeding.....	31
4.1.2	Rustmomenten en slapen.....	32
4.1.3	Ziekte.....	33
4.2	Zorgdragen voor hygiëne	33
4.2.1	Het schoonhouden van de ruimtes	34
4.2.2	Persoonlijke hygiëne	34
4.3	Zorgdragen voor veiligheid	34
4.3.1	Het vierogenprincipe.....	34
4.3.2	Meldcode Kinderopvang.....	36
4.3.3	Speelgoed	36
	Bij de aanschaf van speelgoed houden we rekening met veiligheidsaspecten, zoals scherpe onderdelen, breekbaarheid en duurzaamheid. Ook in het gebruik hiervan wordt steeds gelet of het speelgoed nog in goede staat is.	36
4.3.4	Inrichting van de ruimte	36
4.3.5	Beveiliging van deuren	36
4.3.6	Uitstapjes.....	36
4.3.7	Slapen	36
4.3.8	Calamiteitenplan.....	36
4.4	Zorgdragen voor de fysieke omgeving.....	37
4.4.5	Veiligheid en sfeer	37
4.4.6	Een duidelijke indeling.....	37
4.4.7	Sociale contacten	37
4.4.8	Plaats van het speelgoed	37
4.4.9	Buitenruimte	38
5	Communicatielijnen.....	39
5.3	Teamoverleg	39
5.3.5	Groepsoverleg	39
5.3.6	Afgevaardigdenoverleg.....	39
5.3.7	Thema-avond	39
5.4	Oudercontacten	39
5.4.5	Ouderavonden.....	39
5.4.6	Gesprekken	39
5.4.7	Schriftelijke informatie	40
5.4.8	De oudercommissie.....	40
5.4.9	Klachtenprocedure	40

Voorwoord

Dit pedagogisch beleidsplan bevat de visie van De Tweeling op opvang en opvoeding van kinderen. Een visie die is opgesteld met het besef dat de verantwoordelijkheid voor de opvang en opvoeding wordt gedeeld met de ouders/verzorgers. In dit plan beschrijven we onze pedagogische uitgangspunten en de daaruit voortkomende werkwijze in de begeleiding van de kinderen.

Het omschrijven van onze doelen en handelswijze heeft verschillende functies:

Allereerst is het een poging om een eenduidige, continue pedagogische kwaliteit te ontwikkelen en te bewaken; Ten tweede geeft dit plan een houvast aan de mensen die bij De Tweeling werken. De eigen werkwijze kan getoetst worden aan algemene richtlijnen;

Ten derde willen we ons als kindercentrum presenteren.

Het pedagogisch beleidsplan is primair bedoeld voor onszelf. Het zegt iets over onze missie. We kunnen elkaar nu gemakkelijk op inhoudelijke zaken aanspreken. Onze uitgangspunten zijn duidelijk en staan op papier. Het pedagogisch beleidsplan is daarnaast bedoeld voor de ouders van de kinderen die De Tweeling bezoeken. Het geeft hen de gelegenheid inzicht te krijgen in onze opvattingen en werkwijze. Het geeft hen daarmee de mogelijkheid om met ons in gesprek te gaan, of ons te wijzen op de praktijk die niet strookt met de uitgangspunten. Het beleidsplan is tevens bestemd voor stagiaires en nieuwe medewerkers. Ook zij kunnen hierdoor kennismaken van onze uitgangspunten en manier van werken.

Dit pedagogisch plan komt niet uit de lucht vallen. Al pratende over onze pedagogische uitgangspunten, vroegen we ons steeds af of we ook werkelijk doen wat we zeggen. We roepen bijvoorbeeld dat we rekening houden met de individuele wensen van de ouders. In de praktijk blijken daar toch wel grenzen aan te zijn. Iedere dag maak je als begeleider keuzes in de omgang met de kinderen: Wanneer ruim je op? Doe je dit alleen of samen? Wat doe je met kinderen die niet meehelpen?

Tijdens de discussies over de inhoud van het pedagogisch beleidsplan stonden drie vragen steeds centraal: Wat doen we bij De Tweeling? Hoe doen we dit? En waarom doen we dit op deze manier?

Hiermee kunnen we het pedagogisch beleidsplan niet afsluiten. Het is niet de bedoeling dat het in de kast verdwijnt. Integendeel, de verschillende betrokkenen zullen steeds kritisch blijven kijken naar de werkwijze van De Tweeling; zullen zich regelmatig afvragen of het nog goed is zoals het gaat en of onderdelen van het pedagogisch beleidsplan nog voldoen. Als het nodig is wordt het plan aangevuld of aangepast. Op deze manier blijft het pedagogisch beleidsplan leven. Wij nodigen de lezer van dit stuk uit om op de inhoud van het beleidsplan te reageren, er vragen over te stellen, of er met ons over in discussie te gaan. .

Omwille van de leesbaarheid hebben we gekozen voor de vrouwelijke vorm. Waar 'zij' staat kan men ook 'hij' invullen. Bij de term baby gaan wij uit van een kind tot één jaar.

1. Inleiding

1.1. De functie van kinderopvang

Bij De Tweeling bieden we kinderopvang. Om een goed pedagogisch klimaat te scheppen; hebben we gekwalificeerd personeel in dienst dat ervoor zorgt, dat alle kinderen optimale ontwikkelingskansen krijgen. Daarnaast zijn er in het dagverblijf afspraken en regels die ervoor moeten zorgen dat kinderen van verschillende aard en cultuur zich bij ons thuis kunnen voelen en zich op eigen wijze in groepsverband kunnen ontwikkelen. Dit alles vindt plaats in een ruimte die speciaal voor kinderen is ingericht.

Een kindercentrum heeft veel te bieden aan kinderen, ouders en bedrijven. Als een kind naar een kindercentrum gaat, stapst het in een eigen wereld. Het kind komt al vroeg met de waarden en normen van andere kinderen en volwassenen in aanraking. Dit geeft kinderen een brede, verrijkte opvoeding.

Voor ouders biedt De Tweeling de gelegenheid de opvoeding van het kind vanaf de geboorte met anderen te delen. Als ouder kun je je pas met een gerust hart op andere activiteiten richten als je het volste vertrouwen hebt in de goede opvang van je kind. Waardevolle arbeidskrachten kunnen voor de samenleving behouden blijven die anders noodgedwongen voor de opvang van hun kind thuis zouden moeten blijven.

1.2. Visie op kinderen en opvoeden

Als kinderdagverblijf hebben we een opvoedingsverantwoordelijkheid, aanvullend op de opvoeding in het gezin. Binnen de eigen groep heeft elk kind recht op een eigen plek. Centraal hierbij staat:

1.2.1. Het kijken en luisteren naar kinderen

Wij willen elk kind met aandacht volgen, om te kijken waar het in zijn ontwikkeling staat en hoe het zich voelt. Door goed te observeren hoe een kind speelt, eet, slaapt en contact maakt, weten de begeleiders waar het kind mee bezig is, wanneer het behoefte heeft aan passend en uitdagend spelmateriaal, maar ook aan contact of aan rust. Een uitgangspunt hierbij is respect hebben voor het kind. Dit betekent dat je een kind serieus neemt in alles wat het doet en nagaat wat een kind met bepaald gedrag wil zeggen.

1.2.2 Veiligheid en geborgenheid

De rol van de begeleiders is van groot belang. Zij scheppen de voorwaarden voor kinderen om zichzelf te leren kennen en te ontwikkelen. Vaste vertrouwde begeleiders waar het kind zich aan kan hechten, bieden veiligheid waardoor een kind de wereld om zich heen durft te verkennen. Wij besteden daarom veel aandacht aan een goede hechting met de begeleider. Een kind dat nieuw op het dagverblijf komt, zal een verzorgbegeleider krijgen die in de wenperiode (bij baby's het gehele eerste jaar) voor hem zorgt: Ze zorgt voor persoonlijke aandacht bij de voeding, het verschonen en legt het kind te slapen.

De kinderen op De Tweeling mogen gezien en gehoord worden. We streven naar een vriendschappelijke relatie met kinderen, waarbij we wél bepaalde grenzen stellen. De vaste regels en het dagritme bieden kinderen veiligheid en structuur.

Door in groepen met kinderen van verschillende leeftijden te werken, creëren we de sfeer van een groot gezin. Voor elkaar hebben kinderen een enorme waarde. Kinderopvang in een groep biedt kinderen de mogelijkheid met elkaar op te groeien, de eerste kindervriendschappen te sluiten en veel over sociale omgang te leren.

Binnen ons dagverblijf hechten we veel waarde aan het samen beleven en vieren van (jaar)feesten. Zo kennen we onder andere, de Sint Maartensavond en het paaseieren zoeken en de zomerse picknick met de ouders, de sfeervolle Sinterklaasvoorstelling voor de peuters en het van lichtjes en liedjes stralende kerstfeest. Ook de seizoenstafel in de hal laat kinderen het jaarritme meebeleven.

1.2.3 De eigen keuzemogelijkheden van het kind

Wij gaan er vanuit dat elk kind uniek is en het recht heeft de eigen identiteit vanaf de geboorte te ontwikkelen. De begeleider helpt daarbij, door haar praktische aanbod te laten aansluiten op het brede scala aan mogelijkheden en vaardigheden waarover kinderen beschikken.

Hierin speelt de fysieke ruimte een belangrijke rol. Door de ruimte op te delen in activiteitshoeken, zoals de bouwhoek, de huishoek, de leeshoek, en de babyruimte komen kinderen meer tot gericht spel, alleen of in kleine groepjes. Hierdoor komt er meer verdieping in hun spel en dit is pedagogisch waardevol.

Ook een breed aanbod aan creatieve materialen waaruit kinderen vaak zelf mogen kiezen helpt hen zich in hun eigen taal uit te drukken en de wereld op hun manier te onderzoeken.

1.2.4 De pedagogische basisdoelen

Deze pedagogische aandachtsgebieden zullen in hoofdstuk 3 nader uitgewerkt worden in de vier basisdoelen:

1. Het bieden van een veilige basis waar de kinderen zichzelf kunnen zijn;
2. Het bevorderen van persoonlijke competentie;
3. Het bevorderen van sociale competentie;
4. Het leren omgaan met de waarden en normen uit de maatschappij.

Om op een verantwoorde manier gestalte te geven aan de omgang met de kinderen bij De Tweeling zijn nog een aantal voorwaarden nodig om pedagogische kwaliteit te waarborgen. We stellen eisen aan de samenstelling van de groepen, de competenties van het personeel en haar bezetting en de inrichting van de ruimte. Deze voorwaarden zullen in het volgende hoofdstuk uitgewerkt worden.

2 Voorwaarden om pedagogische kwaliteit te waarborgen

2.1 Groepssamenstelling

Het team van De Tweeling heeft ruime ervaring in het werken met verticale groepen (kinderen van verschillende leeftijden). Er zijn in ons dagverblijf vier verticale groepen waarin dertien kinderen van één tot vier jaar en op sommige dagen (maximaal) twaalf kinderen vanaf tien weken tot vier jaar opgevangen worden. Daarnaast is er ook een babygroep met elf kinderen in de leeftijd van tien weken tot twee jaar). Een enkele keer wijken we hier van af en is de baby- of verticale groep groter; in dat geval wordt er uiteraard ook een extra begeleider ingezet (zie ook 2.3 *Personeelsbezetting*). We plaatsen kinderen jonger dan een jaar bij voorkeur eerst in de babygroep. Tevens is er een ateliergroep waar kinderen vanaf drie jaar uit de verticale groepen aan activiteiten mee mogen doen.

2.1.1 *Waarom verticale groepen?*

We kiezen in de verticale groep bij voorkeur voor een leeftijdsopbouw van één tot vier jaar. Sinds we een babygroep gestart zijn, worden er nauwelijks nog zuigelingen in de verticale groepen opgevangen. De meeste kinderen kunnen lopen op het moment dat ze in de verticale groep starten. In deze groep verblijven ze dan bijna drie jaar.

Binnen deze groep wordt ieder kind op zijn eigen ontwikkelingsniveau aangesproken en gestimuleerd. Er is een parallel met de gezinssituatie; broertjes en zusjes kunnen in dezelfde groep opgevangen worden; jongere kinderen kunnen zich optrekken aan oudere kinderen en oudere kinderen leren rekening te houden met jongere kinderen. Ieder kind is eens de jongste en eens de oudste.

Kinderen ontlenen steun en veiligheid aan een vertrouwde groep. De verticale groep is een veilige basis waarin een kind zich aan vaste begeleiders, speelkameraadjes en de ruimte kan hechten. Deze continuïteit geldt ook voor de ouders. De begeleiders kunnen over een langere periode de ontwikkeling van de kinderen volgen en een langdurige samenwerking met de ouders opbouwen. Doordat er meestal meer kinderen uit een gezin in een groep zitten, hebben de begeleiders met minder ouders/gezinnen te maken.

2.1.2 *Waarom een aparte babygroep?*

Voorals ouders die hun eerste kind willen plaatsen, vragen zich wel eens af of een verticale groep niet te druk is voor heel jonge baby's, hen lijkt een groep met alleen baby's en dreumesen prettiger. Zowel de wens van de ouders als ook de grote wachtlijst voor baby's tot een jaar heeft tot de oprichting van deze groep geleid.

In deze groep ligt de nadruk op rust en regelmaat. Er is speciaal materiaal uitgezocht wat jonge kinderen tot twee jaar uitdaging biedt, zoals een baby schatkist vol natuurlijk, zintuiglijk materiaal. De babygroep beschikt over een aparte snoezelhoek.

Ook de babygroep vormt een veilige basis, waar het kind zich aan de vaste begeleiders, speelkameraadjes en de ruimte kan hechten. We merken hoe de ontspannen en rustige sfeer zowel recht doet aan de jongste kinderen als aan de begeleiders van deze groep.

2.1.3 *Waarom een ateliergroep?*

Er kunnen dagelijks zes kinderen vanaf drie jaar terecht in het atelier. Hier gaan een of twee vaste ateliermedewerkers met hen aan de slag in de ochtend van 9.15 tot 12.15 en in de middag van 14.00 tot 17.00 uur. De kinderen worden uit hun eigen verticale groep opgehaald, komen spelen en eten en ook weer teruggebracht. Dat creëert weer extra rust op de verticale groepen, die dan weer ruimte hebben voor andere activiteiten met jongere kinderen. De ateliermedewerkers houden bij welk kind er aan de beurt is geweest, zodat iedere drieplusser regelmatig aan bod komt, want de meeste kinderen gaan heel graag naar het atelier.

Op het atelier wordt er na het fruitmoment en kringgesprek thematisch met de kinderen gewerkt. Hierbij gaan we veelal uit van thema's en vragen die vanuit de kinderen zelf komen. Deze interesses en vragen vertalen we vervolgens in allerlei voor- en vroegschoolse activiteiten, ons eigen VVE-programma "Natuurtalent". Om een voorbeeld te geven: bij het thema bijen zijn de kinderen in de bolderkar naar de bibliotheek geweest om boekjes over bijen en andere insecten uit te zoeken (taalontwikkeling), er is een bijendans-spel gemaakt (grote motoriek en muzikale ontwikkeling), de kinderen rolden kaarsen van bijenwas (zintuiglijke en fijne motorische ontwikkeling), ze hebben honingraatpatronen gelegd (cognitieve ontwikkeling) en uiteraard werden er echte bijen bekeken. Ook het schilderen en knutselen van bloemen en bijen kwam aan bod (creatieve en motorische ontwikkeling). Na

ongeveer een maand zijn de kinderen meestal wel klaar met een thema en komen er weer andere onderwerpen naar boven waar ze meer van willen weten. Het ontdekkend leren gaat spelenderwijs en zo worden de kinderen optimaal voorbereid op de basisschool.

2.1.4 *Waarmee houden we rekening bij de groepssamenstelling?*

Bij de samenstelling van de groepen streven we naar een evenwichtige verdeling qua leeftijd en geslacht. De verticale groep kan opgebouwd zijn uit kinderen in de leeftijd van nul tot vier jaar. In de praktijk worden baby's tot één jaar meestal geplaatst in de babygroep, waardoor de verticale groepen bestaan uit kinderen vanaf één tot vier jaar, met twee begeleiders. In deze gevallen is er ruimte voor een dertiende kind in de verticale groepen. Als er toch een of meerdere baby's tot één jaar in de verticale groepen zijn, zal dit aantal maximaal twaalf kinderen per twee begeleiders zijn.

In de babygroep wordt gewerkt met twaalf kinderen per drie begeleiders. De leeftijd van de kinderen kan variëren van twee maanden tot twee jaar. Tweede en daarop volgende kinderen uit een gezin hebben voorrang bij plaatsing, daarom kan het tijdelijk voorkomen dat er op sommige dagen maximaal twaalf kinderen per drie begeleiders in de babygroep worden opgevangen. Dit is om de opvang van broertjes en zusjes van kinderen die al geplaatst zijn te kunnen garanderen. Van de elf of twaalf kinderen in de babygroep zijn er maximaal 8 kinderen jonger dan een jaar.

Om de continuïteit en rust in de groep te bewaken plaatsen we bij voorkeur kinderen voor minimaal vier dagdelen per week. Daarnaast beperken we het aantal wisselingen van ochtend- en middagkinderen en krijgen verzoeken om een hele dagopvang voorrang boven een aanvraag voor halve dagen. Plaatsing op alleen een ochtend is slechts zeer beperkt mogelijk.

2.1.5 *Werken in stamgroepen*

We hechten veel waarde aan vaste vertrouwde begeleiders en een eigen groep, de zogenaamde stamgroep. Een kind zal dus in zijn eigen groep worden opgevangen. Hier heeft het zijn mandje met eigen kleding en knuffels staan, neemt deel aan de warme maaltijd en andere tafelmomenten en heeft het zijn slaapplek. Hier kent het kind de speelhoeken, het materiaal en de andere kinderen en gaat het samen met zijn groep naar buiten of naar de hal. Een enkele keer wijken we daarvan af:

- Kinderen die al wat ouder zijn, geven we de ruimte om ook eens een uurtje op een andere groep te spelen. Het komt geregeld voor, dat kinderen elkaar kennen (van buiten De Tweeling of bijvoorbeeld door het gezamenlijk buitenspelen in onze buitenruimte) hier om vragen. Dan laten we de deuren van twee groepen die naast elkaar liggen openstaan, zodat kinderen zelfstandig even bij elkaar op bezoek kunnen gaan of we brengen het kind even naar het vriendje toe. Hierbij gaan we uit van wat kinderen zelf aangeven. Een enkele keer kunnen we op verzoek een kind dan ook bij het vriendje laten mee-eten. Dan dragen we belangrijke informatie, zoals lactose-intolerantie uiteraard over aan de begeleiders op de bezoek-groep. Ook kan er een kind dat hier behoefte aan heeft een keer met een andere groep mee buiten spelen, als de eigen groep op dat moment niet naar buiten gaat en het kind aangeeft graag mee te willen.
- Kinderen van drie jaar en ouder worden uitgenodigd om regelmatig een dagdeel op het atelier te spelen en aan uitstapjes deel te nemen. Ouders worden hierover geïnformeerd en schriftelijk om toestemming gevraagd.
- In vakantietijden kan het een enkele keer voorkomen, dat we twee groepen waar weinig kinderen zijn samenvoegen. In dat geval zorgen we er altijd voor, dat er een begeleider van de stamgroep met de kinderen mee gaat naar de andere groep. Meestal vinden kinderen het heel leuk samen met de vaste begeleider een keertje ergens anders te spelen. Wij proberen dit zeer zorgvuldig op te lossen. Als er bijvoorbeeld een wenkindje is op de ene groep, zullen wij ervoor kiezen de andere groep naar deze groep toe te laten komen in plaats van andersom. Soms maken we daarom juist de keuze de groepen niet samen te voegen.
- Als ouders plotseling dringend uitbreiding van de dagen nodig hebben en er geen plek is op de stamgroep van het kind, is het mogelijk in overleg een kind tijdelijk op een tweede stamgroep te plaatsen, tot er plek is op de eigen groep. Wij informeren ouders hierover en zij moeten hier schriftelijk toestemming voor geven. Het kan echter voorkomen, dat wij dit afraden: een kind wat al angstig is en moeite heeft met

nieuwe situaties, is hier niet bij gebaat en ook de andere kinderen op de groep zullen dan te weinig aandacht kunnen krijgen.

- Een kind dat van de babygroep naar de verticale groep gaat, kan al op de nieuwe groep starten terwijl het nog een korte tijd een of twee dagen op de babygroep blijft komen, de overgangperiode.

2.1.6 Incidentele opvang

Voor de incidentele opvang hanteren we de volgende voorwaarden, die ook in de bevestigingsmail voor de aangevraagde opvang aan ouders worden meegestuurd:

- Aanvragen voor incidentele opvang lopen via kantoor;
- Incidentele opvang twee werkdagen of langer van tevoren aangevraagd wordt gegarandeerd. Korter van tevoren mag wel gevraagd worden maar is dan afhankelijk van groeps- en personeelsbezetting; Wij houden ons aan de wettelijk voorgeschreven pedagogisch medewerker-kind ratio. Bij meer dan dertien kinderen op de verticale groep of meer dan elf of twaalf kinderen op de babygroep wordt een extra pedagogisch medewerker ingezet.
- Het is mogelijk dat de opvang in een andere dan de eigen groep plaatsvindt; Ouders worden hier schriftelijk van op de hoogte gesteld en moeten per mail bevestigen dat zij hier toestemming voor geven.
- Duidelijkheid over in welke groep het kind die dag wordt opgevangen is vaak pas op de betreffende dag te geven. Als van te voren wel duidelijk is waar een afmelding is, mailen we kort van te voren waar het kind wordt opgevangen. Als het bij binnenkomst nog niet bekend is, kunnen ouders hun kind gewoon naar de eigen groep brengen. Wij lossen dit daarna zorgvuldig op.
- De actuele kosten van het incidenteel gebruik maken van een extra dagdeel of een h ele dag extra en de eventuele annuleringskosten zijn terug te vinden op de website. Ook de facturering staat hier vermeld.
- Incidentele opvang wordt één maal per half jaar niet in rekening gebracht. De gratis dagen per half jaar kunnen niet opgespaard worden;
- Meer dan drie dagen incidentele opvang per maand en meer dan twaalf dagen per jaar worden niet gehonoreerd;
- Verlengde opvang bij incidentele opvang is mogelijk, maar moet wel apart benoemd worden en brengt extra kosten voor verlenging met zich mee;
- De uren van de incidentele opvang worden verwerkt in het jaaroverzicht, dus tellen mee voor de kinderopvangtoeslag;
- Incidentele opvang na afloop van het contract is niet mogelijk.

2.2 Competenties van het personeel

Aan iedere leefgroep zijn vaste gekwalificeerde begeleiders verbonden. Deze begeleiders hebben minimaal een opleiding op MBO-niveau. Wij hebben ook een aantal begeleiders op HBO-niveau in dienst. De belangrijkste taak van de begeleider is de zorg voor een goed leef- en opvoedingsklimaat. Deze taak heeft betrekking op verschillende gebieden, namelijk: kinderen, ouders, team en accommodatie. Van de begeleiders verwachten we onder andere:

m.b.t. kinderen:

- Kennis van de ontwikkeling en verzorging van jonge kinderen en ernaar handelen
- Kennis van de spelmogelijkheden en spelmaterialen en het aanbieden van activiteiten
- Signaleren van de behoeften van kinderen en inspelen op hun gevoelens
- Structureren van zowel het dagprogramma als het gedrag van de kinderen

m.b.t. ouders:

- Kunnen communiceren met ouders vanuit een gelijkwaardige verhouding
- Kunnen voeren van oudergesprekken
- Een dienstverlenende instelling

m.b.t. het team:

- Goed kunnen samenwerken
- Actieve rol in teamvergaderingen
- Kunnen begeleiden van stagiaires
- Dagelijkse zorg voor de accommodatie
- Aanschaf van spel- en ontwikkelingsmateriaal

Deze functie-eisen zijn verder omschreven in de functieomschrijving van de begeleider in de kinderopvang. Naast deze eisen op het gebied van kennis en vaardigheden, stellen we ook eisen aan houding en persoonlijkheid.

2.3 Personeelsbezetting

Per dag zijn er per verticale groep twee en op de babygroep drie begeleiders aanwezig. Bij incidentele opvang kan hier van afgeweken worden en een extra begeleider per groep ingezet worden, dit kan een enkele keer voorkomen. De begeleiders werken bij De Tweeling op vaste dagen, zodat het kind altijd een vertrouwde begeleider om zich heen heeft. Wij hanteren voor begeleiders een minimaal dienstverband van drie dagen per week uit pedagogische overwegingen: zo is er voor de kinderen voldoende stabiliteit in het team om een goede hechting met de begeleider aan te gaan. Om deze reden mogen de begeleiders binnen een groep hun vakanties niet tegelijkertijd plannen. Bij afwezigheid van een begeleider wordt een flexibele kracht ingezet, die vast is verbonden aan het dagverblijf. Ook zijn er dagelijks twee medewerkers beschikbaar om extra ingezet te worden op de groepen, bijvoorbeeld bij bijzonder drukke momenten of ziekte. In het atelier werken twee vaste medewerkers ieder drie dagen per week.

's Morgens van 8.00 tot 9.00 uur, 's avonds van 17.00 tot 18.00 uur en tijdens de middagpauze is er minimaal een begeleider per verticale groep aanwezig. Op de babygroep zijn er vanaf 8.30 tot 17.00 uur en van 17.00 tot 17.30 minimaal twee begeleiders aanwezig, evenals in de middagpauze, waar er iemand van kantoor bijspringt.

De medewerkers op kantoor zijn altijd achterwacht, mocht er op bepaalde momenten de pedagogisch medewerker-kindratio overschreden worden. Dit houden wij dagelijks schriftelijk bij.

Tijdens de verlengde opvang van 7.00 tot 7.30, de vroege opvang van 7.30 tot 8.00 en de verlengde opvang van 18.00 tot 19.00 is er vanwege het geringe aantal kinderen één begeleider op de Tweeling aanwezig. Daarbij zorgen wij, dat er vanwege de veiligheid en het toezicht altijd een achterwacht in het gebouw aanwezig is.

Verder werken er stagiaires in de teams. Stagiaires zijn soms maar voor korte tijd aanwezig, soms voor één dag in de week voor een half jaar, soms voor vier dagen per week gedurende een heel jaar. Soms kan een stagiaire gebruik maken van een gesubsidieerde werkervaringsplaats. In dit geval kan een stagiaire voor enkele jaren aan De Tweeling zijn verbonden. Stagiaires zijn geen constante factor, we zien het echter als onze verantwoordelijkheid om toekomstige begeleiders mee op te leiden. Bovendien is het gunstig een extra paar helpende handen te hebben, bijvoorbeeld voor het organiseren van leuke activiteiten. Gemiddeld werken er per dag drie volwassenen in de groep.

Naast de begeleiders die in de groepen werken, hebben we ook drie huishoudelijk medewerkers en een onderhoudsmedewerker. De algehele leiding van het dagverblijf is in handen van de directeur. Zij is eindverantwoordelijk voor de gang van zaken bij De Tweeling. Zij wordt hierbij ondersteund door de administratief medewerker.

Alle bij De Tweeling Kinderopvang werkzame medewerkers, stagiaires en eventuele vrijwilligers beschikken over een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG).

2.4 Gedragscode

Voor alle medewerkers, maar ook voor de ouders, leveranciers en bezoekers geldt de Gedragscode van De Tweeling. Deze is gericht op het voorkomen en bestrijden van agressie, seksuele intimidatie en discriminatie. Ook de kinderen zullen bij grensoverschrijdend gedrag op een manier passend bij de leeftijd worden aangesproken. Meer informatie is te vinden in de map Beleidsplannen Kwaliteitszorg onder GEDRAGSCODE en in de MELDCODE KINDEROPVANG.

2.5 Inrichting van de ruimte

2.5.6 Groepsruimte

We proberen bij De Tweeling voor alle groepen dezelfde stijl te gebruiken door één lijn in meubilair en inventaris te hanteren. We denken dat dit ten goede komt aan de rust in de groepen, de herkenning van de groepen door de kinderen en de eenheid in het team. Er is gekozen voor blankhouten meubilair, dit heeft een warme tint en is duurzaam in gebruik.

De wanden zijn gebroken wit van kleur. De vloeren zijn grotendeels bedekt met flotex (camel kleurig), een speciale vloerbedekking die een positieve invloed heeft op de akoestiek, terwijl het toch antiallergisch is en met een

schroefmachine te behandelen is. De kleuren van vloer, wanden plafond en meubilair zijn rustig omdat ze de achtergrond vormen voor felgekleurd spel materiaal en voor de drukte van spelende kinderen.

De ruimtes per groep zijn allemaal in grote lijnen ingedeeld met:

- een keukenblok
- een aparte sanitaire ruimte;
- een hoge tafel met daaraan vast kinderbanken en enkele triptrapstoelen en voor de begeleiders houten bureaustoelen;
- een hoge box met daaronder een speelhuis;
- een bank om kinderen voor te lezen of om een baby te voeden;.
- een grote kast met delen die voor de kinderen bereikbaar zijn;
- een huishoek met een keukentje, stevige tafel en stoeltjes, een serviesje, poppen, een poppenbed, poppenkleden en verkleedkleden;
- een bouwhoek waar afwisselende materialen worden aangeboden, zoals houten blokken of duplo of kartonnen kokers/ auto's, een garage en een automat/ boerderijdieren met een boerderij/ wilde dieren/ de houten treinset met toebehoren;
- een in een rustiger deel gelegen leeshoek met zachte kussens, een boekenkast en boekjes;
- afhankelijk van de aanwezigheid van baby's: een babyhoek met uitdagend babyspeelgoed, waar baby's ongehinderd kunnen liggen of rondkruipen en lopen.

De babygroep heeft naast een keuken- en sanitair blok, de hoge tafel met kinderstoelen, een box en een bank ook nog:

- een knuffel-snoezelhoek met een grote spiegel, speelgordijnen, een zachte schapenvacht, kussentjes en zintuiglijk materiaal
- hangwiegjes
- een themahoek met hierop afgestemd materiaal en boekjes om zelf te ontdekken, aangepast aan het seizoen
- een montessori-oefentrap met kussens eronder om zelf op- en af te kruipen.

2.5.7 *Waarom hebben wij voor speelhoeken in de groepsruimte gekozen?*

Het doel van de hoeken is dat de kinderen gericht kunnen spelen. Hierdoor vindt een verdieping van het spel plaats, er is meer concentratie en minder afleiding door andere kinderen en ander speelgoed. Dit bevordert wederom de rust op de groep. Er zal minder dwaalgedrag zijn onder de kinderen. Om dit te bereiken zullen de pedagogisch medewerkers de kinderen stimuleren om in de hoeken te gaan spelen, samen of alleen. De bedoeling is hierbij het spel materiaal zoveel mogelijk in de hoek te laten waar het thuis hoort. Als kinderen echter in hun spel verdiept de hoek uit gaan met het materiaal, wordt dit wel getolereerd. Het doel van de hoeken is dan toch bereikt: geconcentreerd kinderspel. Daarna wordt het materiaal weer met de kinderen samen naar zijn vaste plaats terug gebracht.

De begeleiders zorgen voor een uitdagend en gevarieerd aanbod aan speelgoed. Soms zullen ze speelgoed 's morgens klaarzetten om kinderen uit te lokken een keer op een andere manier aan de gang te gaan. Naar behoefte wordt het spel materiaal gewisseld, door de kinderen te observeren merken de pedagogisch medewerkers wanneer dit het geval is. Een andere mogelijkheid is het toevoegen van een andere materiaal soort om de creativiteit van de kinderen te stimuleren.

Sommige hoeken zijn afgeschermd met een hekje om grotere peuters of juist de jongsten de mogelijkheid te bieden ongestoord het materiaal te ontdekken. Soms gebruiken kinderen de afscheidingen om overheen te klimmen. De begeleiders herinneren de kinderen eraan dat dit niet mag, maar bieden een alternatief aan om in de behoefte om te klimmen te voorzien, bijvoorbeeld buiten of op de kussens.

Een hoek kan ook gebruikt worden om thematisch ingericht te worden. De thema's worden gekozen op basis van wat kinderen bezighoudt. Als er bijvoorbeeld enkele moeders (hoog)zwanger zijn kan hier op worden ingespeeld door een babyverzorgingshoek in te richten met bijpassende echte babyspullen en boeken, spelletjes en/of puzzels. Andere voorbeelden van gemaakte themahoeken zijn: een piratenvlot, een gekke hoedenwinkel, de

bakker, een bob-de-bouwerhoek, een dinosaurushoek, het zwembad, het kantoor, de camping of de supermarkt. Een aantal materialen per thema zijn al bijeen gezocht en in speciale themakisten gebundeld. Zo kan er gemakkelijk gewisseld worden.

Door gebruik te maken van echte spullen leren de kinderen veel over de wereld om hen heen en de woorden en het gedrag wat hier bij past. Zo worden zowel de cognitieve als de sociaal-emotionele, zintuiglijke als de motorische ontwikkeling gestimuleerd.

2.5.8 Slaapkamers

Elke groep heeft één of twee slaapkamers binnen, die vanuit de groepsruimte direct te bereiken zijn. Om rustig te kunnen slapen moet een kind zich vertrouwd en geborgen voelen. De aankleding van de slaapkamers is sober. Spullen die niet op de groep gebruikt worden, moeten zoveel mogelijk in een dichte kast worden opgeslagen. Elk kind heeft in principe een vaste slaapplek. De jongste kinderen slapen boven in het stapelbed, de grote kinderen slapen onderin, met of zonder hekje, zodat ze zelf kunnen in- en uitstappen.

In de slaapkamers is het donker en we houden het fris. De slaapvertrekken worden continu mechanisch geventileerd. We gebruiken voor alle kinderen katoenen lakens en dekens. De babyfoon staat altijd aan, om snel te kunnen horen dat er een kind wakker is.

De ouders worden verzocht zelf een slaapzakje mee te geven en dit regelmatig te wassen.

Buiten beschikken wij over vier buitenbedjes per groep. Wij zijn van mening dat buiten slapen de gezondheid ten goede komt, zeker voor kinderen met luchtwegaandoeningen. Bovendien hebben wij de ervaring dat veel kinderen gemakkelijker tot rust komen en langer doorslapen dan op de binnenslaapkamer. Uiteraard worden de kinderen passend aangekleed voor het slapen in de buitenlucht.

Zie ook onder *Rustmomenten en slapen*, 4.1.1 *Zorgdragen voor gezondheid* en 4.5 *Zorgdragen voor veiligheid*

2.5.9 Hal en corridor

De hal en corridor zijn bedoeld als ontmoetingsplaats voor alle groepen. Regelmatig worden hier extra activiteiten georganiseerd. In de hal bevinden zich ook het noppenbord, de kinderbibliotheek met voorleesbank en een wisselende verteltafel, de seizoenstafel, het atelierboek met de tentoonstelling van werkjes en een tafel met stoelen. In de corridor bevinden zich de klimkussens, de kasten met de themakisten, het driepluismateriaal, de knutselkast en de voorraadkast voor de verticale groepen. Vooral als het slecht weer is, is het een plek waar je lekker buiten je groep kunt spelen.

De hal en de corridor willen we zo min mogelijk zien als opslagruimte: ouders worden verzocht en kinderwagens niet in de hal en de corridor achter te laten. Buggy's kunnen in het voorportaal opgehangen worden.

2.5.10 Snoezelruimte

Op ons kinderdagverblijf hebben we ervoor gekozen een aparte ruimte in te richten als snoezelruimte. Maar wat is snoezelen precies en waarom kiezen we ervoor dit aan onze kinderen aan te bieden?

Het woord snoezelen is samengesteld uit de woorden snuffelen (ontdekken) en doezelen (genieten).

Snoezelen is:

- via aangename zintuiglijke prikkels,
- in een sfeervolle omgeving,
- op individueel tempo,
- contact maken met het kind.

In de groepsruimte komen kinderen met vele prikkels in aanraking, zoals het (luide) spel van andere kinderen, vallend speelgoed, de telefoon, een huilend kind, de deurbel etc. Door met maximaal drie kinderen naar de snoezelruimte te gaan, vallen de storende prikkels weg en kan de pedagogisch medewerker de zintuiglijke prikkels afzonderlijk en intens aanbieden op maat van de kinderen. Dit zorgt voor rust en laat jonge kinderen intens genieten. Hierbij volgen we altijd een vast protocol: de pedagogisch medewerker bereidt eerst de ruimte voor, geeft dan de kinderen die mee mogen in de groep al een snoezeldoekje. Zo weten zelfs de kleinste kinderen na verloop van tijd dat het snoezelen gaat beginnen. Daarna worden de verschillende zintuiglijke prikkels een voor een aangeboden. Zo kan er goed gekeken worden wat de kinderen als ontspannend ervaren of wanneer er genoeg prikkels zijn. Om de snoezelruimte op een goede manier aan de kinderen aan te bieden, hebben verschillende pedagogisch medewerkers hier een cursus 'snoezelen' voor gevolgd.

In onze snoezelruimte van 15 m² maken we veel gebruik van natuurlijke materialen omdat we dit bij de visie van De Tweeling vinden passen en de kinderen zich hiermee snel vertrouwd voelen. Daarnaast is de ruimte als volgt ingedeeld:

- Een visuele hoek met een waterbed met kussentjes, een geïntegreerde bubble unit (een waterzuil met licht en zuurstofbelletjes), een droomwolk met kleine lichtjes, een vloeistofprojector, spiegels, en een toverbol met draaiende lichteffecten.
- Een ronding met voelborden en los tastmateriaal.
- Een auditieve hoek bij de trap treden met een cd-speler, verschillende cd's, muziekinstrumentjes en een windgong.
- Geuren die voor kinderen geschikt zijn kunnen aangeboden worden door middel van de aromastreamer en los geurmateriaal.

De snoezelruimte kan ook als voedingsruimte gebruikt worden. Er staat een gemakkelijke stoel om een baby te kunnen voeden en daar maken zowel de babygroep als ook ouders die borstvoeding komen geven regelmatig gebruik van. Omwille van de hygiëne is eten in de snoezelruimte niet toegestaan. Ook moet de ruimte zonder schoenen betreden worden en controleren we de kinderen op scherpe knopen en zand in hun kleding.

Voor de veiligheid gebruiken we altijd een babyfoon die verbonden is met de groep waar de begeleider vandaan komt. Ook hebben we er om deze reden voor gekozen het raampje gedeeltelijk onbedekt te laten, zodat iedereen die langs komt in de snoezelruimte kan kijken.

Zie ook onder 4.1.2 Rustmomenten en slapen en onder 4.3.1. Het vierogenprincipe

2.5.11 Atelier

In november 2010 is het atelier in gebruik genomen, waarbij er dagelijks een of twee medewerkers aanwezig zijn, die een programma aanbod verzorgen waarin alle creatieve uitingsvormen tot hun recht komen. Ons atelier van 46 m² heeft verschillende functies. De belangrijkste functie is, dat wij onze kinderen de mogelijkheid willen bieden om hun creativiteit te ontdekken en zich op vele manieren te uiten. Dat kan door het gebruik van verschillende materialen, variërend van natuurklei en verf tot kosteloos materiaal, maar ook door dans, beweging, theater, met muziek en muziekinstrumenten. Door thematisch met de kinderen aan de slag te gaan onderzoeken we wat zij willen weten en besteden veel aandacht aan alle ontwikkelingsgebieden. Hierbij werken we met ons VVE-programma "Natuurtalent." Zo worden zij spelenderwijs op de basisschool voorbereid.

De atelierruimte bestaat uit een hoge tafel met kinderbanken en een stoel voor de ateliermedewerker, een wisselend ingerichte VVE-hoek met lage wasgoot en kraan, grote materiaalkasten (open en dicht), een hoog aanrecht, een huishoek, wisselend ingerichte themahoeken, een kast en mand met prenten- en informatieboeken, een open ruimte met rond kleed voor de muziek-, theater- en dansactiviteiten, een open kast met prikbord voor de tentoonstelling van themaboeken, platen, verteltafel en zelfgemaakte werkjes van de kinderen.

Zie ook onder 2.1.3 Waarom een ateliergroep? en 3.2 Creatieve ontwikkeling

2.5.12 Overige ruimtes

Vanuit de hal zijn behalve de linker- en rechtervleugel ook de nieuwbouw met daarin het atelier en de snoezelruimte te bereiken. In de nieuwbouw bevindt zich ook de pauzeruimte.

2.5.13 Buitenterrein

Het voorterrein is niet bedoeld als speelterrein. Hier is gelegenheid om te parkeren en veilig met de kinderen in en uit te stappen. Er moet stapvoets worden gereden.

De tuin links van de corridor bestaat uit een gedeelte voor de allerkleinsten, met hangwiegje of schommeltje, een natuurlijk gevormde zandbak met kruip-ingang, gras met lage klimelementen om te kruipen en kruiden om aan te voelen en te ruiken. Het gedeelte dat verder weg ligt heeft een mooie natuurlijke wilgenhut met een boomstamtafel en –stoeltjes, een klimboomstam, klimstruiken en een hoge speelheuvel.

In de grote tuin rechts van de corridor is er gekozen voor een energetische natuurontdekkingstuin: door de bewuste plaatsing van liggende achten (in paden, afscheidingen etc.) en planten is het de bedoeling dat kinderen zich op bepaalde plekken heel goed zullen voelen. Het bamboebos is een spannend verstoppertje geworden en er is een mooi fietspad aangelegd, ook in de vorm van een liggende acht. De veilige waterspeelplek met een waterloop door uitgeholde boomstammen is zeer geliefd bij warmer weer en ook de zandkuil met glijbanen in

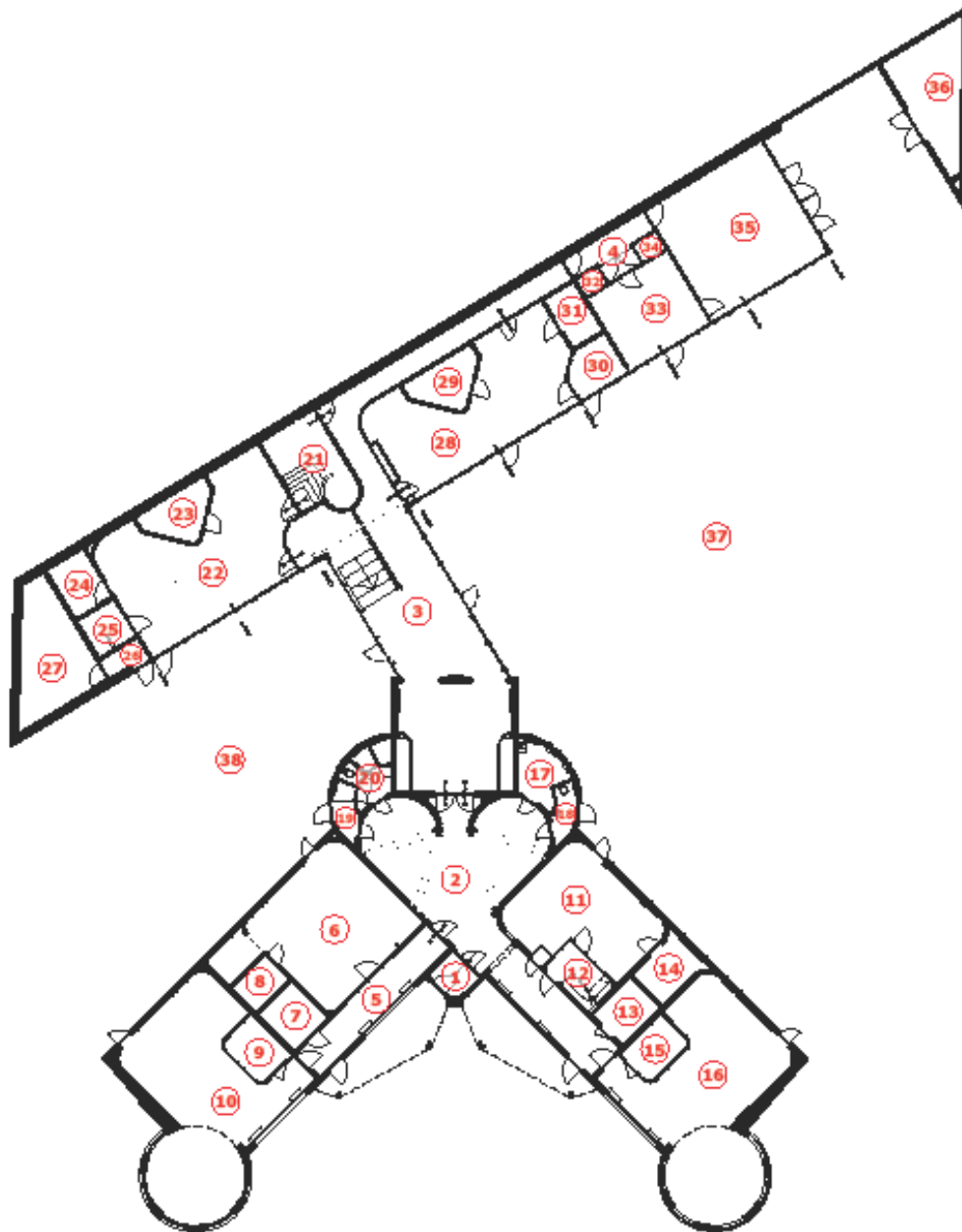
twee verschillende maten, het slingertouw, een geheimzinnig struinpad en de bouwhoek met natuurlijk bouw materiaal worden vrijwel dagelijks gebruikt. De grote grasheuvel met de kruipbuis en de lage klimstenen lokt vele kinderen uit hoog en laag te ervaren. Op de band aan de achterkant van de heuvel is het heerlijk schommelen, alleen of zelfs met zijn drieën. Naast de buitendeur is een huishoek gemaakt met een modderkeuken voor de kinderen om mee te spelen. De grote stomp van de kastanjeboom die te oud werd, functioneert nu als natuurlijke tafel met boomstammetjes als krukjes eromheen. Emailen pannen, pollepels en natuurlijk "kook" materiaal zijn ook aanwezig. Dichterbij het oude gebouw kunnen kinderen onder de wilgentunnel door lopen en fietsen of over het blote-voeten-pad lopen. Er staan verschillende soorten bomen, planten en kruiden. Kinderen zullen in ieder geval volop met de natuur in aanraking komen en dit wordt zeer gestimuleerd. Het buitenspeelgoed is goed bereikbaar in de schuur. Er is een keuze uit onder andere grote en kleine fietsjes, karretjes en zandbakmateriaal.

Verder is er een aparte zithoek voor de medewerkers tijdens pauzetijden (het "Gerda Tonenhofje"), die ook als afgescheiden buitenruimte met moestuin voor het atelier functioneert. Aangrenzend bevindt zich een schuur met kinderfietsen, en ander buitenspeelmateriaal. Ook de buitenbedden staan in aparte hoeken onder een grote parasol in de tuinen. *Zie ook: 3.5.7 Natuurbeleving op De Tweeling*

Verklaring plattegrond (zie volgende pagina):

1. Entree	8. Slaapkamer Groen	15. Sanitair Geel	22. Leefruimte Paarse groep	29. Slaapkamer Blauw
2. Centrale hal	9. Sanitair Rood	16. Leefruimte Gele groep	23. Slaapkamer Paars	30. Sanitair Blauw
3. Corridor	10. Leefruimte Rode groep	17. Wasruimte	24. Slaapkamer Paars	31. Slaapkamer Blauw
4. Gang atelier	11. Kantoor	18. Toilet	25. Entree Technische ruimte	32. Herentoilet
5. Gang li vleugel	12. Entree kantoor	19. Voorraadkast	26. Sanitair Paars	33. Pauzeruimte
6. Leefruimte Groene groep (baby)	13. Slaapkamer Geel	20. Toilet volwassenen	27. Technische ruimte	34. Damestoilet
7. Slaapkamer Rood	14. Spreekkamer	21. Snoezelruimte	28. Leefruimte Blauwe groep	35. Atelier
				36. Speelgoedberging
				37. Tuin
				38. Tuin (baby)

2.5.14 Plattegrond

3 Aandachtsgebieden voor het pedagogisch handelen

Wij gaan uit van de vier pedagogische basisdoelen, zoals geformuleerd door prof. Marianne Riksen-Walraven en voorgeschreven in de Wet Kinderopvang. Deze hebben een bepaalde volgorde, omdat er een ontwikkeling in zit: pas als een kind zich veilig voelt, zal het zijn omgeving gaan verkennen en zich verder ontwikkelen.

De vier basisdoelen zijn:

1. Het bieden van een veilige basis waar de kinderen zichzelf kunnen zijn;
2. Het bevorderen van persoonlijke competentie;
3. Het bevorderen van sociale competentie;
4. Het leren omgaan met de waarden en normen uit de maatschappij.

In dit hoofdstuk zullen we de doelen toelichten.

3.1 Het bieden van een veilige basis waar de kinderen zichzelf kunnen zijn.

3.1.6 Geborgenheid en wennen

Om een kind een veilig, vertrouwd en geborgen gevoel te kunnen geven is het van essentieel belang dat het kind op een rustige en geleidelijke manier went aan De Tweeling. In deze wenperiode kan het kind de nieuwe omgeving leren kennen en kan een goede start gemaakt worden met het opbouwen van een hechtingsrelatie tussen begeleider en kind. Tijdens het uitwisselen van informatie krijgen de ouders ook de gelegenheid een vertrouwensrelatie aan te gaan met de begeleider.

De wenperiode begint met een kennismakingsgesprek tussen ouders en directeur, als duidelijk is dat een kind op De Tweeling geplaatst kan worden. In dit gesprek wordt informatie gegeven over algemene regels en pedagogische opvattingen van De Tweeling. De ouders krijgen vervolgens de kindkaart mee naar huis om in te vullen.

Daarna, ongeveer twee weken voor ingang van de contractperiode, volgt een *eerste kort wenmoment* in de groep. Hierbij wordt ingegaan op de wensen van de ouders, de kindkaart wordt besproken en het kind mag aansluitend een of twee uur blijven. In deze intake vertelt de begeleider ook wat over de groep waarin het kind is geplaatst en de ouders krijgen gelegenheid over hun kind te vertellen. De bedoeling is de gewone, vertrouwde gang van zaken thuis, zoveel mogelijk in te passen in de groepssituatie. De intake zal voornamelijk gaan over eet- en slaappgewoontes en eventuele speciale wensen of gewoontes. Ook onderwerpen als troosten, favoriet speelgoed, gezinssamenstelling, gezondheid en temperament komen aan bod. In overleg wordt bekeken wat gezien onze visie en groepssamenstelling wel of niet op elkaar afgestemd kan worden. Daarna gaat de ouder één tot maximaal twee uur weg om het kind te laten wennen. Als de ouder terugkomt, wordt besproken hoe het is gegaan en wordt een tweede afspraak gemaakt om te wennen, waarbij het kind een dagdeel mag komen.

Voor het *tweede wenmoment* wordt het kind rond 9.15 uur gebracht en, afhankelijk van hoe het gaat, na het middageten en/of de fles weer worden opgehaald. Op de babygroep en een enkele keer op de verticale groep zal een kind hier nog naar bed gaan. We streven ernaar om een kind op te laten halen op een moment, dat het lekker aan het spelen is. Daarom zullen we soms iets eerder of later naar de ouders bellen, zodat het kind met een positieve ervaring afscheid neemt.

Daarna start het kind officieel, waarbij het ouders natuurlijk vrijstaat het de eerste dag of periode (iets) eerder op te halen.

De wenperiode

Ieder kind moet gelegenheid krijgen op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo te wennen. Bij De Tweeling vinden we het nodig dat er tijd vrijgemaakt wordt om samen met het nieuwe kind de ruimte, de kinderen en de begeleiders te leren kennen. In het belang van een goede vertrouwensrelatie willen we hierin niet forceren of het kind ergens toe dwingen. Het is in de wenperiode belangrijk dat steeds een van de ouders te bereiken is en het kind kan komen ophalen als dat nodig is. We gaan er van uit dat bijna ieder kind went aan de nieuwe situatie als daar voldoende tijd, aandacht en begeleiding voor is. Als het wennen veel langer duurt, we het gevoel hebben dat een kind echt niet lekker in zijn vel zit of de situatie niet werkbaar is voor de begeleiders (omdat een begeleider zich constant met dit kind moet bezighouden, de sfeer in de groep hier onder lijdt), wordt er met de ouders gezocht naar een oplossing. Bij ieder nieuw geplaatst kind wordt na zes weken een evaluatiegesprek gehouden.

Ook als een kind van de babygroep naar de verticale groep overgaat, is er sprake van een voorafgaande wenperiode, waarin het kind gaat oefenen. De begeleiders maken een afspraak met de ouders voor een intake-

en na zes weken een evaluatiegesprek op de nieuwe groep.

Een vaste vertrouwde begeleider

Het is belangrijk dat een kind zich geborgen en veilig voelt op De Tweeling. Daarom is er gedurende het eerste levensjaar zoveel mogelijk één vaste begeleider waar het kind op kan terug vallen. Langzamerhand wordt dat afgebouwd gedurende het eerste jaar, de andere begeleider geeft het kind dan ook eens de fles of verschoont het kind. Als een kind zich te sterk op een bepaalde begeleider gaat richten zal dit zijn gevoel van veiligheid niet bevorderen op de momenten dat bijvoorbeeld de vaste begeleider ziek of vrij is. Op een gegeven moment ervaart het kind dat er meerdere begeleiders op de groep zijn waar het op kan terug vallen en een vertrouwensrelatie mee kan opbouwen.

Contactschrift

Veel tijd en aandacht wordt besteed aan het leren kennen van elkaar. We houden gedurende het eerste levensjaar samen met de ouders een contactschrift bij waarin we alle belangrijke gebeurtenissen en veranderingen kunnen schrijven, zodat zowel ouders als begeleider op de hoogte zijn van wat er gebeurt in ieders afwezigheid. Ook de slaap- en voedingstijden worden hierin bijgehouden. Baby's zijn zelf niet in staat hierover te communiceren en het ontwikkelingstempo met even zoveel veranderingen en gebeurtenissen gedurende het eerste jaar is erg groot. We hebben er doelbewust voor gekozen hier na de eerste verjaardag niet mee door te gaan. De tijd die het zou kosten (toch snel een half uur per dag) willen we liever in de kinderen zelf investeren.

3.1.7 Werken met een dagritme

Om kinderen zich veilig te laten voelen zorgen we voor overzicht. Kinderen vinden het prettig om te weten waar ze aan toe zijn, zij leren van herhalingen en ontlenen er een gevoel van veiligheid aan. Rustige en wat drukker activiteiten, evenals vrij spelen en groepsactiviteiten wisselen elkaar af. Dit komt de energieverdeling van het kind ten goede en het kind kan zo op verschillende momenten van de dag even bijtanken. Een dag ziet er ongeveer als volgt uit:

Vanaf 7.00 uur

Kinderen die gebruik maken van de vroege verlengde opvang worden opgevangen in de groep van de begeleider die dienst heeft. Er is gelegenheid om nog te ontbijten. Er is gezorgd voor achterwacht in het gebouw.

Tussen 7.30 uur en 9.00 uur

De ouders komen hun kind brengen. Tot 8.00 is dit nog in de verlengde opvang-groep, daarna in de eigen groep. Er is gelegenheid om een kopje koffie of thee te drinken. De kinderen spelen ondertussen of zitten nog even op schoot. Kinderen die na 9.00 worden gebracht, zullen in de gang voor de groep worden opgevangen.

9.00 uur

Er is ruimte om te spelen. Om te puzzelen op de tafel, te spelen met de blokken, met de poppen of er wordt voorgelezen uit een boek. Als de kinderen daar geen zin in hebben vraagt de begeleider wat ze wel graag willen doen. De kinderen kunnen zelf kiezen wat ze willen gaan doen. Er is natuurlijk ook ruimte om op schoot te kruipen bij een begeleider.

9.15 uur

De medewerker van het atelier haalt bij de verticale groepen kinderen vanaf drie jaar op om deel te nemen aan de activiteiten in het atelier. De kinderen die hier aan deelnemen, hebben hun fruitmoment aan tafel ook op het atelier.

9.30 uur

Samen opruimen, alles heeft een vaste plek. Dan gaan de kinderen gezellig met zijn allen aan tafel en samen wordt er wat gedronken en fruit gegeten. Dit moment wordt door de pedagogisch medewerkers gebruikt om sfeer te maken met de kinderen: er wordt veel aandacht geschonken aan elkaar, door iets te vertellen en naar elkaar te (leren) luisteren. Liedjes zingen hoort er echt bij en we maken hier veel gebaren en gebruiken soms instrumentjes om ook de jongsten hierbij te betrekken. Ook wordt er soms een boek voorgelezen of een raadselspelletje gedaan. Er zijn duidelijke regels (naar elkaar luisteren, op elkaar wachten, fruit niet op de grond

gooien). Zo worden de taalontwikkeling maar ook de normen en waarden tijdens de tafelmomenten gestimuleerd. Daarom proberen we de groepen zo weinig mogelijk te storen tijdens deze waardevolle momenten. De kleintjes krijgen de fles en gaan daarna naar bed, terwijl er ook baby's zijn die op dat tijdstip hun eerste slaapje al achter de rug hebben. Voor de allerjongsten is het slaap- en voedingsschema nog bepalend voor het dagritme, wat soms per maand kan verschillen. Na het fruit eten is het tijd om verschoond te worden, op het potje of naar de wc te gaan.

10.30 uur-11.30 uur

Globaal tussen 10.30 en 11.30 uur is er tijd voor een activiteit. Maar meestal als het weer het toelaat gaan de kinderen buiten spelen. Ook een begeleid bezoek aan de snoezelruimte is mogelijk.

11.30 uur

In de groep worden de kinderen in de overgang van spelen naar het tafelmoment begeleid. De warme biologische maaltijd is een rustmoment op het midden van de dag. We zitten met zijn allen aan tafel en maken het samen gezellig met liedjes. Na het eten is er weer een verschoon-, pot- en wc-ronde. De kinderen worden uitgekleded of kleden zich zelf uit.

Vanaf 12.30 uur

De ateliermedewerker brengt de kinderen na de warme maaltijd op het atelier terug naar de verticale groepen. Bij De Tweeling gaan veel kinderen 's middags tussen 12.30 en 14.30 uur slapen. Afhankelijk van de slaapbehoefte van een kind gaat een kind naar bed. We volgen het ritme van het kind. De kinderen die niet meer slapen rusten eventueel even en doen daarna een activiteit met de begeleider zoals gezelschapsspelletjes, knutselen of spelen in de groep of buiten. Kinderen die alleen de ochtend komen worden uiterlijk om 12.45 uur opgehaald. De middagkinderen komen vanaf deze tijd.

14.00 uur

De medewerker van het atelier haalt bij de verticale groepen weer kinderen op om deel te nemen aan de activiteiten in het atelier. De kinderen die hier aan deelnemen, hebben hun fruitmoment aan tafel op het atelier. Kinderen die om 14.00 nog slapen, worden uitgenodigd zodra ze wakker zijn op het atelier te komen spelen.

15.00 uur

Rond 15.00 uur zijn de meeste kinderen wel wakker en is er weer een wc-, pot- en verschoonronde. Aansluitend wordt er gezamenlijk wat gedronken en fruit en een koekje gegeten aan tafel. Eventueel is er een creatieve activiteit, gaan de kinderen met hun begeleider naar de kinderbieb, de speelhal of de snoezelruimte. Veelal wordt er vrij gespeeld in de groep en als het weer het toelaat buiten.

17.00uur

De ateliermedewerker brengt de kinderen van het atelier terug naar de verticale groepen.

17.00-18.00 uur

Er is een wc-, pot- en verschoonronde. De meeste kinderen worden opgehaald. Ouders zijn er vrij in hun kind op te halen wanneer zij dit willen. Wij vragen de ouders wel rekening te houden met de activiteit die op dat moment gaande is in de groep. Daarom adviseren wij ouders hun kind niet tijdens een eetmoment op te halen. Ook tijdens andere haal- en breng momenten vinden wij rust in de groep belangrijk. Wij vragen ouders die met een andere volwassene of kind de groep binnenkomen hierop te letten.

18.00 uur

Kinderen die in de verlengde opvang zitten worden naar de verlengde opvanggroep gebracht. Dit zijn meestal maar een paar kinderen, dus als hier één begeleider voor is ingezet, is er altijd een achterwacht in het gebouw aanwezig.

3.1.8 Rituelen en vieringen

Binnen dit ritme vinden we het belangrijk om te werken met rituelen en vieringen. Rituelen geven houvast. Door bepaalde dingen steeds weer op dezelfde manier te doen, weten kinderen wat er komen gaat in bepaalde situaties.

Zo keren bij het aan tafel gaan steeds dezelfde liedjes terug. Rituelen zijn een belangrijk middel bij het creëren van sfeer en warmte op een groep.

Dat geldt ook voor allerlei vieringen: een verjaardagsfeest verloopt volgens een vast patroon, de jarige krijgt een feestmuts op en mag op de speciale troon zitten, er wordt getrakteerd en er wordt gezongen. Als er getrakteerd wordt, verzoeken we ouders om de traktatie klein te houden. De nadruk moet liggen op de manier waarop iets wordt aangeboden, bijvoorbeeld een knabbeltje (liefst suikervrij) met een strik erom voor de kinderen die deze dag op de groep aanwezig zullen zijn. Als er teveel wordt aangeboden, geven we een deel aan de kinderen mee naar huis.

Rond de kerstdagen maken we het extra gezellig met kerstlampjes en zingen we liedjes bij kaarslicht. Ook vieren we Sinterklaas en carnaval. Met Pasen en Sint Maarten komen ook de ouders om mee paaseitjes te zoeken of met lampionnen door de tuin te lopen. Als er een broertje of zusje wordt geboren zijn er beschuiten met muisjes. Zo kunnen we van een aantal dagen door samen te vieren iets bijzonders maken.

Vroeger of later neemt elk kind afscheid van ons. Net zoals tijdens het wennen, krijgt het kind tijdens deze periode en speciaal de laatste dag, extra aandacht. We proberen het kind op de overgang voor te bereiden door enige tijd van tevoren (hoe lang van te voren is afhankelijk van de leeftijd van het kind) regelmatig over het naderende afscheid te praten, zowel met het kind dat weggaat als met de andere kinderen.

Juist omdat voor jonge kinderen het begrip 'voor altijd' niet goed te bevatten is, proberen we het afscheid zo concreet mogelijk te maken. Het kind komt niet meer naar De Tweeling maar gaat ergens anders naar toe. Het afscheid zelf wordt gevierd. We noemen dit het tranenfeest. Het kind staat die dag in het middelpunt. Het mag trakteren, krijgt een feestmuts. We zingen een afscheidslied en als dit kan, zwaaien we het kind uit.

Ook de achterblijvende kinderen nemen afscheid. Met hen wordt nog regelmatig over het kind dat weg is, gesproken. 'Nee, ze komt niet meer. Jammer hè? Ze is nu vier jaar en gaat naar school. En als jij vier jaar bent, mag jij ook naar school' etc.

Iedere omstandigheid heeft zijn eigen manier om te laten zien dat je met zijn allen leeft. Het is mooi om ook zo te merken dat je er samen bent, want iets vieren doe je bij voorkeur met elkaar.

3.2 Het bevorderen van persoonlijke competentie

3.2.6 Individualiteit en zelfvertrouwen

We willen de kinderen bij De Tweeling de mogelijkheid bieden tot het ontwikkelen van individualiteit, dat wil zeggen hen het gevoel geven dat het goed is dat ze zijn zoals ze zijn. Dat ze zichzelf mogen zijn met al hun eigenaardigheden. We vinden het belangrijk aan het kind te laten merken dat het gezien en gehoord wordt. We willen responsief op zijn signalen reageren. Dat betekent voor het ene kind, dat we het oppakken en knuffelen als het met geluidjes en oogcontact aangeeft dat het hier behoefte aan heeft. Een ander kind zal dat misschien met huilen aangeven. Ook als een baby tijdens een spelletje zijn hoofdje wegdraait willen we dit waarnemen. We zien, dat het moe is of geen zin meer heeft.

We tonen interesse voor het kind, door te vragen naar zijn thuissituatie, zijn activiteiten en prestaties op te merken en te benoemen.

We vinden het goed als een kind eens in het middelpunt van de belangstelling staat.

We geven de kinderen regelmatig complimenten en stimuleren de activiteiten waar ze mee bezig zijn. Soms vinden we het wenselijk dat een bepaald kind bepaalde regels overschrijdt; voor een stil en teruggetrokken kind bijvoorbeeld kan het heel goed zijn om eens 'stout' te zijn. We laten merken dat kinderen hun emoties mogen laten zien door deze te benoemen, erover te praten en bijvoorbeeld een toepasselijk verhaal voor te lezen. Kinderen kunnen vaak zelf hun keuzes maken en wij respecteren en stimuleren dat zoveel mogelijk. Het is goed voor een kind om iets zelfstandig te doen of om mee te helpen.

We proberen kinderen aan te spreken op hun eigenheden en hun talenten. Kinderen hoeven van ons niet altijd samen te spelen. We benaderen de kinderen niet alleen als groep. Door kinderen te laten merken dat ze er mogen zijn, krijgen ze vertrouwen in de begeleiders en in zichzelf.

3.2.7 Het stimuleren van de zelfredzaamheid (zelfstandigheid)

Zelfredzaamheid is een doel op zich, maar kan ook een belangrijk middel zijn bij het ontwikkelen van een eigen identiteit en zelfvertrouwen. Het geeft kinderen een goed gevoel om steeds meer zelf te kunnen. We helpen een

kind niet door van alles voor hem te doen, maar door dit samen te doen en het kind te stimuleren het zelf te doen. Bij iedere handeling die het kind zelf uitvoert groeit het zichtbaar; het kind bouwt aan zijn eigenwaarde en zelfvertrouwen. Overigens moeten we er voor waken kinderen te overvragen: voortdurend moeten we oog houden of een kind er al echt aan toe is om bepaalde dingen zelf te kunnen. De zelfredzaamheid stimuleren we door kinderen zichzelf te laten verzorgen zodra ze dat kunnen, bv, alleen naar de wc gaan, aan- en uitkleden, handen wassen, zelf eten etc.

We laten kinderen zelf ervaren door te zeggen: “probeer het eerst zelf, als het niet lukt vraag je mij om te helpen”. We streven ernaar dat de kinderen zich steeds meer zelf kunnen redden. We grijpen steeds minder in bij conflictsituaties als bijvoorbeeld een kind voor zichzelf opkomt. We proberen niet te snel in te springen en we belonen als iets lukt. We laten ze hun eigen mogelijkheden ontdekken en het gevoel wat daarbij hoort: Kijk eens wat ik al kan. In de dagelijkse praktijk van De Tweeling betekent dit bijvoorbeeld:

- Goed luisteren naar kinderen: wat geven ze aan?
- Niet te hoge eisen stellen, ieder kind ontwikkelt zich op zijn of haar eigen wijze en eigen tempo.
- Het kind laten merken dat het goed is zoals hij is.
- Kinderen trots laten zijn omdat ze zelf een stukje van en naar het atelier kunnen gaan.

Taken die kinderen kunnen krijgen zijn bijvoorbeeld de was naar een andere groep brengen, helpen de tafel te dekken, speelgoed opruimen, een boodschap overbrengen of elkaar helpen.

3.2.8 *Zindelijk worden*

Een apart punt van aandacht voor zelfredzaamheid is het zindelijk worden. In principe laten we het aan de ouders over om hier mee te beginnen, wel vragen we kinderen soms of ze mee willen naar de wc om te kijken (vanaf ongeveer 2 jaar). Als ze zelf willen, mogen ze op het potje of op de wc zitten. We vinden overleg over dit gebeuren belangrijk om op een lijn te kunnen zitten met de ouders.

Verder willen wij (in overleg met de ouders) zo min mogelijk dwang uitoefenen, geen punt maken van een ongelukje of een terugval. De relatief vaste tijden dat alle grote kinderen naar de wc gaan helpt ook mee om droog te blijven en het plassen als iets gewoons te zien. Soms kan het geven van een sticker stimulerend werken. Het is prettig als het zindelijk worden niet plaatsvindt in een voor het kind drukke periode: de tijd rond het Sinterklaasfeest of geboorte van een broertje of zusje bijvoorbeeld. We adviseren ouders in deze tijd de kinderen kleding aan te geven die ze zelf gemakkelijk en snel uit kunnen doen. Daarom is de zomer ook zeer geschikt.

3.2.9 *Motorische ontwikkeling (lichamelijke ontwikkeling)*

Doordat een kind zijn hoofd optilt, doordat het rolt, kruipt, rent, springt, klautert en dingen optilt, oefent het zijn lijf, armen, benen, handen en voeten. Zo leert het dit steeds beter beheersen en het wordt steeds behendiger. Door priegeldingetjes op te rapen, te verven, plaatjes te kijken, naar je stem te luisteren en van alles in de mond te stoppen, oefent een kind zijn vingers, ogen, oren en mond. Dit alles raakt steeds beter op elkaar afgestemd. Een kind krijgt steeds meer controle over zijn lichaam.

De bijdrage van De Tweeling aan deze ontwikkeling bestaat vooral uit het zoveel mogelijk stimuleren. Dit wil zeggen dat we die activiteiten aanbieden waar het kind op dat moment behoefte aan heeft om verder te komen. De houding van de begeleider is zodanig uitnodigend dat kinderen ook gebruik maken van datgene wat ze aangeboden krijgen.

We stimuleren de ontwikkeling van de grove motoriek door het mogelijk maken en aanbieden van activiteiten zoals springen, dansen, glijden, rollen, kruipen en klimmen. We zien de kinderen gebruik maken van onder andere de stoelen en tafel, het klimrek, het matras en de glijbaan om allerlei bewegingsparkoersen zelf te bouwen. Vooral buiten kunnen de kinderen fietsen, rennen, tegen de heuvel op klauteren en scheppen.

We moedigen de kinderen aan in de ontwikkeling van de fijne motoriek door met hen te verven, puzzelen, kleuren, plakken, kralen te rijgen etc.

We stimuleren het kind ook in de ontwikkeling van het lichaamsbesef. Dit proberen we te bereiken door activiteiten als zindelijkheidstraining, zintuiglijk spel (muziekinstrumenten, zand en water, kleien, voelspellen), lichamenlijk contact (knuffelen en stoeien), jezelf verzorgen (handen wassen, billen afvegen).

Bij De Tweeling proberen we de kinderen te stimuleren tot deze activiteiten door:

- een uitnodigende houding
- baby's regelmatig op de grond of in een groter afgescheiden gedeelte te laten spelen
- een groot, gevarieerd aanbod van spel materiaal, wat meestal zelf te pakken is

- toekijkende kinderen te betrekken bij het spel
- te accepteren dat kinderen iets niet kunnen of willen
- alert te zijn op eventuele stoornissen

3.2.10 *Cognitieve ontwikkeling (verstandelijke ontwikkeling)*

Doordat een kind kijkt, hoort, proeft, ruikt en voelt, ervaart het dingen heel verschillend. Het kind ervaart begrippen als groot en klein, licht en zwaar, veel en weinig, meer en minder, dichtbij en veraf. Het kind ervaart dat gebeurtenissen een vast patroon hebben. Het kind leert dat alles een naam heeft, dat er met woorden van alles wordt uitgedrukt. De begeleiders stimuleren de cognitieve ontwikkeling onder andere door aandacht te schenken aan de taalontwikkeling.

Taalontwikkeling

Om de taalontwikkeling bij de kinderen die naar De Tweeling komen zoveel mogelijk te stimuleren, besteden de begeleiders hier veel aandacht aan. In de dagelijkse omgang met baby's praten de begeleiders veel met hen. Tijdens het verschon worden alle handelingen benoemd en er worden versjes en liedjes gezongen. Ook worden er boekjes met de baby op schoot voorgelezen, waarin er veel aandacht is voor wat de baby zelf aanwijst of zegt. Ook bij de grotere kinderen is er veel aandacht voor taal. De begeleider praat met de kinderen, in tweegesprekken of aan tafel met elkaar. Er worden veel liedjes gezongen waarbij veel gebaren worden gebruikt zodat ook jonge kinderen al snel mee kunnen doen. Soms wordt er een voorwerp (verwijzer) gebruikt om een liedje te zingen: bijvoorbeeld een kastanje in het liedje "alle kastanjes vallen...").

We streven er naar iedere dag voor te lezen. Er zijn boeken die kinderen in hun knusse leeshoek zelf mogen pakken en kijken en voorleesboeken die wat hoger op een plank staan. Deze worden regelmatig uitgewisseld met de boeken van andere groepen. Deze boeken zijn met zorg uitgekozen, zodat belangrijke thema's voor kinderen, zoals zindelijk worden, opa en oma, bang zijn, slapen e.d. aanwezig zijn. Regelmatig worden er boeken van de bibliotheek gehaald om aan te sluiten bij thema's die op dat moment bij de kinderen leven, zoals wilde dieren.

We hebben aandacht voor de gesproken taal: we letten erop goed te articuleren, herhalen woorden soms of zeggen ze goed na en benoemen wat we aan het doen zijn ('Ik schenk nu melk in', 'ik verschoon nu je luiert'). We laten de kinderen uitpraten en vullen geen woorden of zinnen in. Materiaal zoals een speelgoedtelefoon draagt ook bij tot de taalontwikkeling.

We proberen ruzies op te lossen met behulp van taal. Ook wordt rekening gehouden met tweetaligheid. De begeleiders hebben een voorbeeldfunctie. We proberen geen verkleinwoorden te gebruiken en stimuleren 'normaal' taalgebruik (een auto heet geen toettoet maar wordt auto genoemd). Begrippen worden bijgebracht tijdens allerlei activiteiten met kleuren, cijfers, vormen en seizoenen.

Ruimtelijk inzicht

Door een verscheidenheid aan materialen als puzzels, blokken en duplo en ander constructiemateriaal worden de verstandelijke vaardigheden, waaronder het ruimtelijk inzicht, van kinderen getraind. Ook met buizen, kokers, bierviltjes, bakken in verschillende maten en ander (vaak kosteloos) bouwmaterialen mogen kinderen hun gang gaan. Dit kan aan de grote tafel, in de bouwhoek of ook in de hal. We letten erop de bouwwerken van kinderen op waarde te schatten: we vragen wat er gemaakt is, we benoemen het niet als rommel die opgeruimd moet worden, we maken er soms een foto, tekening of tentoonstelling van.

3+ speelgoed

Om tegemoet te komen aan peuters die reeds drie jaar zijn en al geruime tijd op De Tweeling spelen, hebben wij speciaal gemerkt 3+ speelgoed. Dit spelmateriaal daagt de peuters uit er zelfstandig of met een begeleider mee aan de slag te gaan en stimuleert ook de cognitieve ontwikkeling. Voorbeelden hiervan zijn de magneetborden, gezelschapsspelletjes als lotto en memorie, moeilijkere puzzels, bambino loco en rijgveters.

Op het atelier is ook volop spel- en knutselmateriaal aanwezig voor drieplussers.

3.2.11 *Creatieve ontwikkeling*

Creativiteit hebben kinderen in zich, wij hoeven hen dit als volwassenen niet aan te leren. Sterker nog: wij leren van de kinderen en hun nog veel rijkere fantasie. Wel is het van groot belang dat wij als begeleiders hier de ruimte en de voorwaarden voor scheppen.

Op het atelier beschikken wij over een grote ruimte met vele spullen om met de kinderen samen aan de slag te kunnen gaan. Kinderen vanaf drie jaar kunnen onder begeleiding van de ateliermedewerker deelnemen aan de daar geboden activiteiten.

Deze activiteiten worden door de ateliermedewerker en eventueel de pedagogisch medewerker gedocumenteerd aan de hand van het werk van de kinderen, de foto's en/ of uitspraken of verhalen van kinderen. Dit wordt teruggekoppeld naar de groep van het kind/ de kinderen, zodat ook de eigen pedagogisch medewerker en de ouders zicht krijgen op de ontwikkeling van de kinderen.

Daarbij gaat het uitdrukkelijk om de manier waarop iets is ontstaan en de reflectie van het kind zelf op een gemaakt object, maar niet om het 'werkje' zelf! Dat betekent ook, dat wij de kinderen géén knutselwerkjes laten produceren omwille van het resultaat (zoals een van te voren vastgesteld Moederdagcadeautje). Ook zal het werk van de kinderen vaak nog een tijd op De Tweeling blijven, zodat het kind hier verder mee door kan gaan en nieuwe ontdekkingen en inzichten opdoet. Ook op de groepen zal hier veel aandacht aan besteed worden.

Dit doen we op verschillende manieren:

- Door het aanbieden van materialen die op verschillende manieren gebruikt kunnen worden en zo de fantasie prikkelen. We kiezen bijvoorbeeld voor klimkussens in verschillende vormen die kinderen naar wens ombouwen tot boot, klimparcours of hutje om je in te verstoppen. Ook neutraal materiaal als lege bakjes met deksel, wc-rolletjes, lappen en grote buizen kan door de kinderen naar eigen inzicht onderzocht en gebruikt worden.
- Om kinderen op weg te helpen stellen we soms vragen over waar ze mee bezig zijn en doen zelf mee. Bij het kleien kan de begeleider dan mee aan tafel gaan zitten en van de klei de gladde kastanjes rollen die de kinderen die morgen buiten gevonden hebben. Ze vraagt dan aan de kinderen wat zij aan het maken zijn. We gaan in op de verhalen die ze er spontaan bij vertellen. Als de kinderen helemaal in hun spel opgaan, kan de begeleider zich terugtrekken.
- We laten kinderen kennismaken met een groot aantal verschillende materialen. Kinderen zijn hier heel open in en verven behalve op papier ook graag op een doos, een eierdoos, hun vingers of gewoon op tafel. Als er ook plak op tafel staat mogen kinderen bij De Tweeling best uitproberen of je hier ook mee kunt verven. Uiteraard doen we wel voor, dat je met plak ook iets vast kunt plakken.
- We stimuleren de kinderen kleurpotloden en waskrijtjes te gebruiken en niet te vaak de viltstiften uit de kast te halen. Met een kleurpotlood of waskrijt kan je nuances maken door harder of zachter op de punt te drukken. Ook is het mogelijk nieuwe kleuren te ontdekken door verschillende kleuren over elkaar te gebruiken.
- Bij het knutselen (knippen, plakken) proberen we de kinderen vrij te laten en geen "voorgeprogrammeerde" werkjes aan te bieden. Ook als er iets voorbereid is en een kind vult dit op geheel eigen wijze in (creatief!) dan vinden we dit prima.
- We bieden zelden een kleurplaat aan, omdat we waarde hechten aan de vorm die kinderen zelf kiezen om iets weer te geven. Ook in de manier waarop dat kind dit wil doen mag het uit verschillende dingen kiezen. Als een begeleider net een boek heeft voorgelezen over een vos die een valkuil bouwt, dan willen sommige kinderen daarna wel over de valkuil tekenen. Een andere peuter bouwt misschien liever een valkuil van de blokken, of houdt zich met een heel ander onderwerp bezig.
- Naast fantasiemateriaal als verkleedkleden en lappen bieden we spulletjes uit de volwassen wereld aan zoals een serviesje, pannen, veger en blik, telefoon e.d. Hoe kinderen deze gebruiken mogen ze zelf weten als er maar op een zorgvuldige manier mee wordt omgegaan. Regelmatig loopt er een kind met een pan als hoed op zijn hoofd rond, of een kind heeft een houten blok als mobiele telefoon ingezet. Wij nemen dit serieus (maken er geen grapje over!) en gaan in dit spel mee.
- Het sensorisch spel komt aan bod door met zintuiglijke materialen te werken (denk aan zand, water, klei, het voelspel, de voelborden, muziekinstrumentjes en alle natuurelementen in de tuin). Door zelf te voelen, ruiken, luisteren, kijken en proeven worden alle zintuigen aangesproken.

- Door het documenteren van het (creatieve) spel van de kinderen door middel van foto's, een filmpje of een verhaal in het logboek kunnen we zowel ouders als kinderen op de hoogte houden of herinneren aan wat er gedaan is. Het dient de kinderen en begeleiders ook als inspiratiebron.

3.2.12 *Natuurbeleving op De Tweeling*

Kinderen kunnen heerlijk in de tuin aan de watertafel met takjes in de modder wroeten. Of ze zitten tussen de struiken en graven wormen op. Ze plukken kruiden en leggen die op een rijtje op de zandbakrand. In het logboek kan een fotoverslag staan over de muis in het konijnenvoer en in de groepsruimte staat soms een doorzichtige bak met bijvoorbeeld slakken en blaadjes.

Wij besteden veel aandacht aan natuurbeleving op ons dagverblijf. Alle pedagogisch medewerkers hebben een interne training gevolgd om de natuurbeleving bij kinderen te stimuleren. Onze pedagogisch medewerkers zijn zich zeer bewust van hun eigen reacties op kleine beestjes en natuur. Ze zijn niet vies van wat modder en bij een regenbuitje schuilen ze met de kinderen onder de boom. Deze boodschap komt ook bij de kinderen over en we hopen ook bij de ouders.

Tijdens het buitenspelen prikkelen de pedagogisch medewerkers de kinderen meer van de natuur te ontdekken en te gebruiken tijdens hun spel. Naast de waarde die het heeft kinderen met de natuur vertrouwd te maken heeft dit nog een functie: ook de motoriek, de sociaal-emotionele, de zintuiglijke en de cognitieve ontwikkeling bij de kinderen worden door doelgerichte spelinteracties in de natuur gestimuleerd.

Om dit mogelijk te maken beschikken wij over een grote natuur-ontdektuin, waar behalve verschillende fietspaadjes veel groen te vinden is. Kinderen kunnen en mogen spelen naast en in de struiken vol verschillende verstop- en klimplekken, met de kruiden met hun verschillende geuren en met het zand uit de zandbak. De regenpijpen zorgen na een regenbui voor spannende druppels die van boven komen en de stenen worden nat en glibberig. Ook zijn er boomstronken en –stammen om overheen te klimmen, eraf te springen of tussen de vermolmde schors kleine beestjes te ontdekken.

Zowel voor buiten als voor binnen hebben wij materiaal aangeschaft om de natuur nog verder mee te kunnen onderzoeken. Voor buiten zijn dat bijvoorbeeld potloepen, zuigpotjes, terrariumbakjes, verzamelbakken, zoekkaarten en niet te vergeten een aantal regentuinbroeken. Voor binnen hebben we onder andere leuke prentenboeken die met de natuur te maken hebben en verschillende spelletjes met beestjes.

Zie ook: 2.5.13 Buitenterrein

3.2.13 *Muzikale ontwikkeling*

Aan de muzikale creativiteit van de kinderen wordt veel aandacht besteed. Daarom hebben er tien begeleiders de opleiding tot Vakleidster Muziek gevolgd. Naast de dagelijks terugkerende liedjes, vooral bij tafelmomenten, hebben wij (deels zelfgemaakte) muziekinstrumentjes en wereldinstrumenten voor de kinderen. Twee begeleiders spelen regelmatig liedjes op onze akoestische gitaar, twee andere begeleiders maken muziek op ons keyboard en vier begeleiders pakken er vaak de blokfluit bij. Ook doen we spelletjes op muziek, zoals dansen en stilstaan als de muziek stopt. We hebben versjes die we vaak aan tafel met de kinderen doen waarin het ritme heel belangrijk is. Het is goed te merken dat zelfs de kinderen die nog niet meezingen, helemaal meedoen met de liedjes en versjes door hun aandachtige blik, de gebaren die sneller komen en het plezier dat zij hierin hebben.

Kinderen kunnen zelf een liedje kiezen als de liedjesdoos wordt ingezet. Hier zitten allerlei verschillende speelgoedjes die verwijzen naar een bepaald liedje, bijvoorbeeld: een molentje voor het liedje "Zo gaat de molen" en een koe voor het liedje "een koetje en een kalfje."

De begeleiders hebben zelf een cd ingezonden met de meest gezongen liedjes op De Tweeling. Deze kan door ouders gekocht worden met een tekstboekje erbij om thuis dezelfde liedjes te kunnen zingen.

3.2.14 *VVE op De Tweeling: Natuurtalent*

In 2011 zijn wij op ons kinderdagverblijf gestart met het aanbieden van ons eigen Voor- en Vroegschoolse Educatieprogramma "Natuurtalent", Hierbij leggen wij het verband tussen de doelen van de VVE en de natuurbeleving binnen onze kinderopvang.

Wat is VVE?

Voor- en Vroegschoolse Educatie betekent het aanbieden van een VVE-programma. Alle VVE programma's richten zich op stimulering van de taalontwikkeling van jonge kinderen, de zogenaamde brede programma's omvatten daarnaast ook de cognitieve, sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling. VVE biedt doelgerichte, 'extra' stimulering om kinderen met een sterke basis aan de basisschool te laten beginnen, achterstanden worden zo vroeg mogelijk weggewerkt. Ook vindt er binnen de VVE een goede overdracht naar de basisschool plaats om de leerlijn van kinderen door te laten lopen. Een VVE-programma bestaat niet uit losse lesjes, maar is geïntegreerd bij alles wat er op het kinderdagverblijf gebeurt.

Met welk programma werken wij binnen De Tweeling?

De Tweeling heeft een eigen VVE-programma "Natuurtalent" ontwikkeld, gebaseerd op en geïntegreerd in onze visie en de dagelijkse omgang met de kinderen. Een belangrijk verschil met de gangbare VVE-programma's is, dat wij uitgaan van het competente kind, dat zijn eigen bijzonderheden en vooral ook sterke kanten (talenten) heeft. Daar willen wij bij aansluiten, deze competenties verder versterken en daardoor ook de andere ontwikkelingsgebieden stimuleren. Ons brede programma beslaat de volgende ontwikkelingsgebieden:

- taalontwikkeling en beginnende geletterdheid
- denkontwikkeling en ontluikend rekenen
- motorische en zintuiglijke ontwikkeling
- sociaal-emotionele ontwikkeling

Wij werken themagericht, kindvolgend en stimuleren de natuurbeleving. Dat wil zeggen dat we stapsgewijs en doelgericht:

- goed observeren waar kinderen mee bezig zijn, waar hun interesses en hun competenties liggen.
- door middel van vragen en foto's kinderen prikkelen na te denken wat ze willen weten en onderzoeken.
- daar op doorgaan, zodat er een groter of kleiner thema uit ontstaat waarin alle ontwikkelingsgebieden aan bod komen, maar altijd aangepast aan de aandacht, het ontwikkelingsniveau en de gemoedstoestand van het kind.
- hierbij zoveel mogelijk gebruik maken van alle natuurlijke materialen en de natuurontdekkingstuin die we tot onze beschikking hebben.
- het atelier haar activiteiten aanpast op kinderen vanaf drie jaar. Zo kunnen zij bepaalde thema's nog verbreden of verdiepen. Ook is er op het atelier de mogelijkheid op stap te gaan met een klein groepje.
- regelmatig naar aanleiding van een thema met het verzamelde materiaal en de foto's en beschrijving van een aantal activiteiten een thema-kist maken. Deze kan dan weer als start gebruikt worden door een andere groep. Zij zullen het thema echter wel afstemmen op de specifieke interesses en ontwikkelingsniveau van de kinderen van hun groep (zie uitgewerkt voorbeeld).
- in de vaste kinderbibliotheek in de hal een vertelafel in te richten naar aanleiding van een thema. Soms doet de groep dit ook in hun eigen themahoek. Hierbij worden ook natuurlijke materialen gebruikt.
- tijdens een thema (dat langer of korter kan duren) regelmatig met de kinderen terug te kijken op de activiteiten. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van het logboek waarin elke dag gefotografeerd en geschreven wordt wat er is gedaan, gebeurd en gezegd.
- ouders te betrekken door middel van het dagelijks tentoonstellen van het logboek met foto's en verhalen, de overdracht met de pedagogisch medewerker en de eventuele knutsels. Ook de aankleding in de groep (de themahoek, de vertelafel, de woorden die centraal staan) zorgt voor betrokkenheid van ouders bij de thema's op het kinderdagverblijf. Soms wordt ouders gevraagd of zij nog foto's of materialen hebben die binnen een thema passen. Hier wordt vaak enthousiast op gereageerd.

Een voorbeeld hoe een thema ontstaat en wordt uitgewerkt

Een groepje peuters heeft bijen ontdekt in de tuin. De ateliermedewerker maakt foto's van de kinderen die naar de bijen kijken en van de bijen zelf. Ze print de foto's en praat met de kinderen aan tafel over hoe een bij eruit ziet (*taalontwikkeling*). Ze merkt dat de kinderen geïnteresseerd zijn en actief meedoen. Spontaan gaat het gesprek over bijen en wespen: wat is het verschil? (*taal- en denkontwikkeling*) Ook komt een kind met de bijen in het boek van Winnie de Poe: daar wil de beer de honing van de bijen hebben (*taalontwikkeling*). De ateliermedewerkers brainstormen over het uitdiepen van dit thema. Ze richten een themahoek in op het atelier met o.a. een bijenverkleedpakje, een informatief en een prentenboek dat over

bijen gaat en de foto's van de kinderen met de bijen. Ze schrijven een aantal kernwoorden op, die ze vaak willen laten terugkomen de komende tijd en hangen deze in de buurt van de tafel (*taalontwikkeling*). Ze bedenken verschillende activiteiten om alle ontwikkelingsgebieden aan bod te laten komen: een bijendans "wijs ons de weg naar de bloem" waar ook jongere kinderen bij betrokken kunnen worden (*motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling*), een verteltafel om de taalontwikkeling te stimuleren, een spelletje om de insecten te sorteren (*denkontwikkeling*). Verder willen ze binnen de kinderen verschillende soorten honing laten proeven "welke vind jij de lekkerste?" (*zintuiglijke en denkontwikkeling*) en met bijenwas kaarsen maken (*motorische en zintuiglijke ontwikkeling*). Buiten gaat een pedagogisch medewerker met de oudste kinderen bijen tellen en kijken welke bloemen de bijen het lekkerste vinden (*denkontwikkeling*). Na een week blijkt dat de kinderen erg gefascineerd zijn dat bijen een koningin hebben. De pedagogisch medewerker springt hierop in en zoekt nog wat informatie en foto's op internet. De kinderen knutselen van wc-rolletjes en een keukenrol bijen met hun koningin (*taalontwikkeling, denkontwikkeling, motorische ontwikkeling*).

De kinderen die bij het thema op het atelier betrokken waren, brengen dit enthousiasme mee naar hun stamgroep. De pedagogisch medewerkers grijpen dit aan om vervolgens een themahoek binnen hun eigen groep in te richten.

3.2.15 Cameradocumentatie

De Tweeling vindt het belangrijk dagelijks pedagogisch waardevolle momenten te documenteren. Dit zijn alle momenten waarop kinderen iets ontdekken, geboeid zijn door iets wat er in hun omgeving gebeurt of iets voor het eerst uitproberen. Door ervaringen op te doen ontwikkelt het kind zich verder.

Op De Tweeling beschikken alle groepen over een eigen digitale fotocamera waarmee ook korte filmpjes te maken zijn. De foto's kunnen direct op kantoor worden uitgeprint.

De foto's worden onder andere gebruikt in het logboek, in fotoboeken voor op de groep en tentoonstellingen voor ouders en kinderen en hebben drie doelen:

- *Beter kijken en luisteren naar kinderen*

Door het maken van foto's en film zijn begeleiders gedwongen de kinderen intensiever te observeren. Hierdoor zien en horen zij veel duidelijker waar de kinderen mee bezig zijn. Zij signaleren interessegebieden van kinderen en zien waar het kind zich bevindt in de ontwikkeling. De begeleiders kunnen hier dan op in spelen door een passend aanbod aan activiteiten en spelmateriaal.

- *Een uitgebreide overdracht naar ouders*

Wij willen ouders meer bieden naast de dagelijkse informatie hoe een kind gegeten en geslapen heeft.

Omdat de leidsters beter observeren en hun bevindingen op beeld vastleggen, weten zij veel meer te vertellen waar een kind deze dag mee bezig is geweest en waar het in zijn ontwikkeling mee bezig is.

- *Reflecteren met de kinderen*

Kinderen, ook al zijn ze nog zo klein, leren van het terugkijken op de dag. Door beeldmateriaal te gebruiken zien zij wat ze die dag hebben gedaan en herinneren zich hoe ze dat vonden. Leidsters praten met hen over de beelden en benoemen samen met de kinderen hoe het was die dag. Dit stimuleert kinderen emoties, gevoelens en gedachten te benoemen en te verwerken.

3.2.16 Kinderen met opvallend gedrag

Alle pedagogisch medewerkers hebben in hun opleiding geleerd, hoe de ontwikkeling van kinderen tussen de nul en de vier jaar verloopt. Ook hebben zij ervaring opgedaan hoe zij kinderen individueel en in groepen kunnen observeren. Door middel van thema-avonden worden zij regelmatig bijgeschoold over het signaleren van bijzonderheden in het gedrag, de ontwikkeling of het welzijn van de kinderen. Elk halfjaar wordt de lijst Vroege Vogel Ontwikkeling 0-4 (VVO 0-4) per kind ingevuld aan de hand van meerdere observaties. Deze lijst beslaat de ontwikkelingsgebieden taalontwikkeling, sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling. Deze zijn gebaseerd op de landelijke SLO-doelen.

Als de ontwikkeling van een kind in onze ogen stagneert, of anderszins niet verloopt zoals dat te verwachten zou zijn, volgen wij het PROTOCOL KINDEREN MET OPVALLEND GEDRAG. Hierin staat een stappenplan beschreven, hoe en wanneer de begeleiders moeten handelen.

De eerste stap is het gesprek met de ouders. Dat gebeurt aan de hand van de dagelijkse waarnemingen van de pedagogisch medewerkers en de ingevulde VVO 0-4. De begeleider maakt samen met de ouders afspraken hoe zij het kind zullen benaderen en wat de ouders hierin kunnen doen, bijvoorbeeld door te laten controleren of een kind goed hoort. Er wordt meestal direct afgesproken na enige tijd een tweede gesprek te houden, om te evalueren hoe het met het kind gaat en de doelen bereikt zijn.

Er bestaat ook de mogelijkheid, dat de begeleider voorstelt contact op te nemen met de ateliermedewerker, die de opleiding HBO Pedagogiek volgt. Zij kan samen met de ouders en de begeleider bekijken, waar de zorgvraag ligt en contact opnemen met de zorgcoördinator van Kijk op Kleintjes. Zij heeft de mogelijkheid op het kinderdagverblijf te komen observeren en geeft advies aan ouders en begeleiders. Een en ander geschiedt altijd na overleg met de ouders van het kind.

We vinden dat onze verantwoordelijkheid niet ophoudt bij het praten met ouders over onze twijfels over het welzijn van een kind: Als ouders niets ondernemen in een ons inziens zeer zorgelijke situatie kunnen we besluiten om zelf deskundig advies in te winnen. Dit wordt echter nooit gedaan zonder daar de ouders van op de hoogte te stellen. Voor meer informatie: zie 4.3.1. Meldcode Kinderopvang en de MELDCODE KINDEROPVANG in de map Beleidsplannen-Kwaliteitszorg.

Kinderen waarvan bekend is dat zij gedrags- of ontwikkelingsproblemen hebben, zijn welkom op De Tweeling. Wel moet een en ander in goed overleg plaatsvinden om te kijken of dit voor begeleiders en kind haalbaar en wenselijk is. Zie ook 3.2.12 Kinderen met een beperking.

3.2.17 Kinderen met een beperking

Ook voor het werken met kinderen met een beperking stelt De Tweeling zich open. Het maakt daarbij niet uit wat de aard van de beperking is. Samen met ouders en eventuele behandelaars van het kind kan bepaald worden of een kind op ons dagverblijf op zijn plek kan zijn en zijn ontwikkelingsmogelijkheden voldoende gewaarborgd kunnen worden. Hiervoor kan deskundige begeleiding van de begeleiders of het gebruik van speciaal materiaal noodzakelijk zijn. Wel moet gesteld worden dat wij het accent leggen op de gewone opvang, wij werken niet met behandelingsplannen en zijn geen therapeuten.

Voor zowel het kind met een beperking als de andere kinderen kan deze integratie een meerwaarde betekenen: de omgang met leeftijdsgenootjes uit de buurt, het leren dat niet alle kinderen hetzelfde zijn en dat anders-zijn niet gek of slecht is. Dit is een belangrijk aspect van onze basisfilosofie die we ook aan de kinderen willen overdragen.

3.2.18 De overgang naar de basisschool

Door de regelmatige deelname van de driepussers aan de VVE-activiteiten van het atelier worden de kinderen flink gestimuleerd in hun ontwikkeling en raken vertrouwd met schoolse activiteiten. Ook is goed te zien waar een kind in zijn ontwikkeling staat en aan welke gebieden er eventueel extra aandacht of uitdaging besteed moet worden.

Drie maanden voor het kind vier jaar wordt, krijgen de ouders het Nijmeegse Alle Kinderen In Beeld (AKIB) formulier mee om het deel voor de ouders in te vullen. Na een week geven zij dit terug en vullen de begeleider en de ateliermedewerker hun deel in. Vervolgens wordt de AKIB in een exitgesprek met de ouders besproken en sturen wij dit formulier naar de basisschool van het kind. De basisscholen De Hazesprong en Het Kleurrijk bezoeken wij regelmatig voor een warme overdracht. Wij informeren de ouders van de betreffende kinderen van te voren, zodat zij hierbij aanwezig kunnen zijn als zij dit wensen. Bij andere basisscholen waar minder kinderen heen gaan doen wij een telefonische warme overdracht. De overdracht is een korte toelichting op de AKIB.

Voor een kind vier wordt mag het al een paar keer op de basisschool gaan wennen. De begeleiders praten hier met het kind over en de laatste keer dat het kind op De Tweeling is wordt het tranenfeest gevierd. Het kind mag trakteren en wordt daarna samen met zijn ouder(s) feestelijk uitgezwaaid door alle kinderen en de begeleiders van zijn groep.

3.3 Het bevorderen van sociale competentie (omgaan met en het aangaan van relaties met andere kinderen)

Door de omgang met andere kinderen ontwikkelt een kind een beeld over zijn eigen ik.

Het ontwikkelt veel of weinig zelfvertrouwen. Met vertrouwde personen ontwikkelt een kind een hechte band. Het kind leert ruzie maken, conflicten op te lossen, op te komen voor zichzelf en rekening te houden met anderen. Het leert lief te zijn voor anderen, oog te hebben voor anderen, verschillende gevoelens zoals boosheid, blijheid, verdriet en teleurstelling te herkennen en ermee om te gaan.

We bieden een veilige vertrouwde plek, waar ze naast uitdaging ook rust kunnen vinden. We vinden dat kinderen bij De Tweeling de kans moeten krijgen om zich te hechten aan diegenen die met ze omgaan. Om deze reden werken we met verticale groepen. De kinderen verblijven vier jaar op dezelfde groep en kunnen zich optimaal hechten aan vaste begeleiders en andere kinderen. Ook streven we naar continuïteit in de groepssamenstelling: niet teveel kinderen die uitsluitend de ochtend of de middag bezoeken.

Kinderen gaan zichzelf ervaren in relaties tot anderen, ontdekken dat hun gedrag consequenties heeft voor anderen. Kinderen krijgen de kans om te ontdekken hoeveel plezier je in de omgang met anderen kunt hebben.

We proberen de kinderen emotionele ruimte te geven. We gaan in op emoties als blijheid, woede en verdriet. Een kind mag uithuilen en we nemen het dan vaak op schoot. Een kind mag stampvoeten van boosheid en we benoemen dat dan ook: "Jij bent boos hè? Soms kan er iets niet zoals jij dat wil, maar ik snap 'dat je daar boos over bent.'" Er is ook aandacht voor angst, onverschilligheid, nieuwsgierigheid, eigenwijsheid. We geven aandacht aan lichamelijk contact, knuffelen en verzorgen.

De aandacht voor de seksuele ontwikkeling vloeit hieruit voort. We laten kinderen merken dat het fijn kan zijn een knuffel te krijgen of geven. Daarbij houden de medewerkers zich uiteraard aan de Gedragscode van De Tweeling en doen we niets wat het kind niet prettig vindt. Het mag zelf bepalen wat zijn grenzen zijn, wanneer het op schoot wil of daar juist geen zin in heeft. Als kinderen ontdekken dat jongens en meisjes er verschillend uit zien en "dokterje spelen" vinden we dit prima, zo lang zij daarbij elkaar geen pijn doen en het voor de betrokken kinderen leuk blijft. We zeggen wel, dat de jonge "patiënten" hun onderbroek aan moeten houden in verband met de hygiëne en de thermometer ook alleen over de kleding heen gebruikt mag worden. Bij opvallend seksueel gedrag van een kind kunnen we wel besluiten dit in de gaten te houden met het oog op seksueel misbruik.

We willen de kinderen de mogelijkheid bieden tot het aangaan van relaties. Naast het vinden van je eigen ik is dit een van de meest wezenlijke aspecten van het mens zijn: een relatie kunnen hebben met een ander. We vinden het bij De Tweeling belangrijk dat kinderen ontdekken dat het leuk is om met anderen om te gaan, dat je met anderen dingen kunt beleven die je in je eentje of in een klein gezin niet kunt.

We bereiken dit door het organiseren van gezamenlijke activiteiten als gezelschapsspelletjes, samen spelen, samen zingen, samen eten, samen slapen, samen delen en samen vieren. Verder geven we kinderen het gevoel dat we bij elkaar horen en dat dit leuk is. Bijvoorbeeld door aandacht te schenken aan begroeten en afscheid nemen. Door het zingen van liedjes waarin namen van de kinderen zijn verwerkt. We stimuleren vriendschappen tussen kinderen. Niet alleen samen spelen, maar ook samen conflicten oplossen of samen een klus klaren hoort hierbij. Voor baby's (tot een jaar) geldt dat ze zoveel mogelijk een eigen, vaste verzorgster krijgen. Regelmatig betrekken wij de grotere kinderen bij de verzorging van een baby.

Belangrijk is dat wij het goede voorbeeld geven in onze omgang met de kinderen, elkaar, en de ouders van de kinderen.

3.4 Overbrengen van waarden en normen aan kinderen

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding van kinderen een continue rol. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaalde gedragingen, dingen of gebeurtenissen. Het zijn ideeën of opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Een waarde is bijvoorbeeld het idee dat het belangrijk is dat kinderen dankjewel zeggen. Waarden zijn onmiskenbaar cultuurgebonden: ze veranderen in de loop van de tijd en ze variëren van samenleving tot samenleving. Ook kunnen mannen en vrouwen verschillende waarden en normen hebben. Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften hoe mensen zich behoren te gedragen.

Begeleiders van De Tweeling geven net als ouders hun normen en waarden door aan de kinderen. Zij kunnen zowel verbaal als non-verbaal laten weten welk gedrag zij goed- of afkeuren. Ze functioneren als voorbeeld door zelf te laten zien welk gedrag gewenst is, waarbij rekening wordt gehouden met de Gedragscode van De Tweeling. Normen en waarden die wij belangrijk vinden zijn onder andere:

- elkaar geen pijn doen
- het weer goed maken met een ander als je iets vervelends hebt gedaan door bv. sorry te zeggen of een kusje te geven
- elkaar helpen, bijvoorbeeld met de jas dichtmaken
- vragen als je iets wilt hebben
- opruimen na het spelen
- tafelmanieren (van alles wat proeven, aan tafel blijven zitten)

Voor de begeleiders geldt dat ze soms in verschillende rollen moeten functioneren. Zoals de stimulerende, de troostende, de belonende, de ondersteunende, de strenge en de vriendelijke opvoedingsrol.

Bij De Tweeling draag je dagelijks waarden en normen over aan de kinderen in de groep. Dit gebeurt tijdens de normale dagelijkse dingen. Centraal staat daarbij voor ons: respect voor jezelf, de ander en de omgeving.

Het opvoedingsklimaat in een kinderdagverblijf, dus ook bij De Tweeling, moet aan een aantal voorwaarden voldoen willen kinderen zich deze normen en waarden eigen maken:

3.4.6 *Ontdekken van verschillen en overeenkomsten tussen mensen en situaties*

De kinderen die bij De Tweeling komen zijn allemaal verschillend, ze brengen stuk voor stuk hun eigen 'geschiedenis' mee. Ze merken dat er andere volwassenen bestaan dan papa en mama, en dat die soms heel anders reageren op bepaald gedrag. Ze zien ook hoe andere ouders met hun kinderen omgaan en dat het ene kind wel huilt bij het afscheid en het andere niet. Ze zien dat er stille, rustige mensen bestaan en hele drukke. Dat er jongens zijn en meisjes. Bruine en witte kinderen. Dat je met sommige kinderen fijn kunt spelen en met andere niet.

In sommige gevallen echter verschilt de achtergrond van een kind sterk van hoe wij het bij De Tweeling gewend zijn: als thuis een andere taal gesproken wordt, andere voedingsgewoonten, een ander dag ritme, andere waarden en normen worden gehanteerd. Dit is vaak het geval bij kinderen met een niet-Nederlandse culturele achtergrond. Maar ook bij kinderen die wel 'Nederlands' worden opgevoed zien we soms grote verschillen, voornamelijk wat betreft voedingsgewoonten (bv veel zoet eten). Hoe gaan we om met die verschillen?

Een begeleider probeert elk kind te accepteren zoals het is. Als blijkt dat een begeleider moeite heeft met een kind, wordt dit door haar met haar collega's besproken. We zijn geïnteresseerd in de thuissituatie van het kind. Met kinderen die een andere taal spreken dan Nederlands, maken we extra veel gebruik van lichaamstaal en gebarentaal. Een kind dat zich onwennig voelt, nemen we vaak op schoot (als het dat toestaat en wil). Tegelijkertijd benoemen we zoveel mogelijk. Meestal leren kinderen heel snel Nederlands. We gebruiken voor het kind belangrijke woorden in de taal die het kind thuis spreekt. bv. 'slapen', 'eten', 'goed zo!'

We zorgen voor de aanwezigheid van voor het kind herkenbare elementen. Bepaalde elementen kunnen we terug laten komen met behulp van de ouders. Een vaste knuffel, doekje en/of speen een kind helpen zich veilig te voelen. We kunnen de ouders vragen het kind een klein fotoboekje mee te geven, waarin voor het kind belangrijke personen of dingen zijn afgebeeld. We kunnen ouders vragen naar cd's met muziek waar thuis ook naar geluisterd wordt. We proberen onze regels met betrekking tot voeding soepel te hanteren en zo het kind rustig aan de nieuwe regels bij De Tweeling te laten wennen.

De situatie moet voorspelbaar zijn voor het kind. Dit geldt voor alle kinderen, maar in nog sterkere mate voor kinderen waar zijn thuissituatie erg afwijkt van die van De Tweeling. Voorspelbaarheid bereiken we door een vaste dagindeling en door steeds te vertellen wat we gaan doen: 'Zo gaan we fruit eten. En dan mag je spelen. Straks eten we brood, met zijn allen aan tafel. En als dat op is, komt mamma je halen. Dan ga je weer naar huis!'

Behalve dat we rekening houden met verschillende culturele achtergronden willen we alle kinderen laten kennismaken met andere culturen, zodat ze daar niet vreemd tegenover staan. Wij vinden het belangrijk dat kinderen leren om respect te hebben voor een ander, om een ander in zijn waarde te laten. Dit principe geldt voor iedereen, dus ook voor mensen die 'anders' zijn. Dit principe is geïntegreerd in ons totale werk. Op deze basis proberen wij met de kinderen, met de ouders en met elkaar om te gaan. Wij willen deze houding graag overdragen naar de kinderen.

Door middel van intercultureel materiaal geven we aandacht aan de verscheidenheid tussen mensen, hun omgeving, hun gewoonten, hun gebruiksvoorwerpen en hun voedsel. We werken met foto's van kinderen uit andere landen, een parasol uit Indonesië en poppen die ook bruin kunnen zijn. We kijken in en lezen voor uit boeken waarin kinderen uit een andere cultuur of met een andere huidskleur een hoofdrol spelen. De poppetjes van duplo hebben verschillende nationaliteiten. In de verkleedkist hebben we kleding en hoeden uit verschillende windstreken. We hebben cd's met niet-westerse muziek. Al dit materiaal heeft geen aparte plaats, maar is onderdeel van het gehele aanbod aan spelmateriaal.

Kinderen merken deze verschillen tussen mensen op. Wij merken dit doordat ze hier opmerkingen over maken (bruine kinderen op een plaatje worden geïdentificeerd met een bruin kind in de groep) of doordat ze hier vragen over stellen ('Waarom ben ik niet bruin?'). Deze verschillen tussen mensen zijn voor de kinderen gewoon: opvallende kenmerken worden opgemerkt, zonder dat daar een waarde aan wordt toegekend. Wij streven er naar dat het voor de kinderen vanzelfsprekend blijft dat mensen heel verschillend kunnen zijn. Daarnaast streven we ook bij ons personeelsbestand naar een verscheidenheid aan mensen. We willen graag meer mannen en meer mensen met een andere culturele achtergrond in dienst nemen.

3.4.7 *Jongens en meisjes*

Wij zijn er ons bewust van dat jonge kinderen veel meer met vrouwen dan met mannen in aanraking komen op het kinderdagverblijf. Daarom staan wij open voor meer mannelijke pedagogisch medewerkers op de groepen.

Uit onderzoek is gebleken dat vrouwen, eerder dan mannen, gedrag bij kinderen als 'druk' of 'destructief' interpreteren. Vanuit ons veelal vrouwelijke referentiekader vinden we het daarom belangrijk om ons te realiseren dat we positief met 'druk' gedrag kunnen omgaan; door naar behoefte verschillende bewegingsactiviteiten aan te bieden. Door het 'slopen van materiaal' te zien als het onderzoeken van en het experimenteren met de onderdelen, is hier meer draagvlak en passend materiaal voor.

Omdat kinderen heel gevoelig zijn voor voorbeelden proberen wij roldoorbrekend te werken: er is dus voor jongens én meisjes ruimte om buiten te schreeuwen, af en toe te stoeien en voor bewegingsspelletjes om hun energie kwijt te kunnen. Tevens moedigen we óók meisjes aan bij het onderzoeken van materiaal, het willen winnen of het tonen van initiatief en durf. Daarnaast wordt sociaal en zorgzaam gedrag óók bij jongens benoemd en gewaardeerd. Verder geldt dat al het speelgoed voor jongens en meisjes is bedoeld: we vinden het prima als een jongen zich als prinses verkleedt en een meisje bouwvakker speelt.

Daarnaast is er ook ruimte voor verschillen: uit onderzoek is gebleken, dat de meeste jongens in vergelijking met meisjes van dezelfde leeftijd nog minder talig zijn ingesteld. Daarom proberen onze pedagogisch medewerkers er rekening mee te houden dat zij hun boodschap aan jongens soms korter en bondiger moeten formuleren. Ook zullen de pedagogisch medewerkers gedrag dat niet in de situatie past neutraal benoemen en een alternatief geven in plaats van veelvuldig 'nee' te moeten zeggen: 'Hé, je mag daar niet op klimmen!' klinkt anders dan 'Je klimt nu op het hek. Ga maar in de klimboom klimmen.' Soms zullen we bewust een situatie even aankijken omdat eigen ervaringen opdoen af en toe zinvoller is dan waarschuwen.

3.4.3 *Laten ervaren dat mensen samen leven en samen verantwoordelijk zijn.*

We willen de kinderen leren omgaan met anderen en de omgeving, met respect en verantwoordelijkheid voor elkaar. We doen dit door de kinderen elkaar te laten helpen, iets voor een ander te laten doen: Samen opruimen waar ze mee gespeeld hebben, kinderen te leren rekening houden met elkaar. We leren de kinderen bijvoorbeeld dat ze op hun beurt moeten wachten als ze met zijn tweeën op een fiets willen, dat ze voorzichtig om gaan met een kruipende baby. We proberen ze te leren wat bepaald gedrag betekent: dat 'het bijvoorbeeld niet leuk is als je geplaagd wordt. Kinderen worden aangemoedigd zelf tegen een ander kind te zeggen wanneer ze iets niet (meer) prettig vinden.

We betrekken de kinderen bij alles wat bloeit en groeit, blaadjes aan de bomen, lammetjes, regen, sneeuw. Kinderen mogen meehelpen met het verzorgen van de konijnen.

We vinden het bij De Tweeling belangrijk om te laten zien dat je het fijn met elkaar kunt hebben en dat ieder daar op zijn eigen wijze aan kan bijdragen.

3.4.4 Grenzen stellen

Een kind leert tientallen gewoonten en regels, zowel thuis als op het dagverblijf. Eerst in bad, pyjama aan, voorlezen en dan naar bed. Eén boterham (of halve) hartig, dan een boterham met zoet. Regels kun je zien als 'spelregels': hoe gaat het hier? Als je de spelregels kent, weet je hoe je je moet gedragen, heb je houvast. Regels bieden een kind ordening, duidelijkheid, continuïteit en dus veiligheid. Ze zijn nuttig, zowel voor het individu als voor de groep als geheel. Een regel moet wel zinnig en haalbaar zijn.

Regels kunnen betrekking hebben op:

- Veiligheid en/of hygiëne, zoals
  - niet gooien met speelgoed (anders doe je een ander pijn, of het speelgoed gaat stuk).
  - niet op de tafel lopen (want daar moeten we straks aan eten).
- Onze waarden en normen over de omgang met elkaar of met materiaal, zoals
  - een ander niet slaan, niet schelden etc. (een ander geen pijn doen, in zijn waarde laten).
  - als je klaar bent met puzzelen, ruim je de puzzel op (anders raken er misschien stukjes kwijt en kan een ander er niet meer mee spelen).

Een voorbeeld van de regels op De Tweeling zijn de regels aan tafel. Deze worden gehanteerd om te zorgen dat kinderen voldoende voeding binnen krijgen en de maaltijd een rustmoment op de dag kan zijn. Ze kunnen afwijken van wat een kind thuis gewend is, maar door ze elke keer weer te herhalen (en eventueel kort uit te leggen) weten de kinderen waar ze aan toe zijn.

Deze regels zijn:

- Alle kinderen komen aan tafel en blijven aan tafel zitten (tenzij een kind wat mag uitdelen, naar de wc moet, ziek is etc.) Er komt geen speelgoed op tafel tijdens het eten/ drinken.
- Het kan zijn, dat een kind iets van de maaltijd niet lekker vindt. Dan wordt voorgesteld, dat het eruit mag halen wat het wel lekker vindt. Ook kan het kind er voor kiezen, alleen de rijst of de aardappels te eten. We stimuleren wel, dat het de groente eet, maar dwingen het niet. Als het dan nog een tweede portie van de rijst/aardappelen e.d. wil hebben, moet het wel eerst de groente eten.
- Alle kinderen krijgen yoghurt met honing of een vervanger daarvan (bv. bij allergieën) aangeboden na de maaltijd, ongeacht of zij gegeten hebben. Dit wordt niet als beloning ingezet, maar zorgt er wel voor, dat als een kind onverhoopt niets gegeten heeft, het niet met een lege maag naar bed hoeft.
- Als een kind de yoghurt niet lust, krijgt het een alternatief aangeboden (bv. melk).

3.4.5 Regels overschrijden

Regels kunnen worden overtreden. Dit biedt een kind de kans te experimenteren met grenzen van anderen; wat kan (wanneer) wel, wat kan niet. Wat vinden ze prima (als ik een mooie tekening maak op een vel papier), wanneer worden ze boos (als ik een mooie tekening maak op de muur). Het overtreden van regels kan door een kind ook gebruikt worden om onvrede te laten blijken of om aandacht te trekken.

Bij teveel regels overtreden de kinderen gewild of ongewild telkens regels. Een begeleider wordt een politieagent, die de kinderen blijft corrigeren. Kinderen krijgen geen kans te experimenteren, waardoor hun initiatief afneemt. Het resultaat is een heel onrustige en vervelende sfeer in de groep. Wij proberen hierin een goede weg te vinden met niet teveel, maar wel duidelijke en consequent geldende regels.

Als ouders en begeleiders op hetzelfde spoor zitten, kunnen ze elkaar positief beïnvloeden. Daarom vinden we het belangrijk dat begeleiders en ouders overleggen over de manier van omgaan met een kind.

Voor ons begint het omgaan met kinderen die het hierboven genoemde gedrag vertonen met het voorkomen ervan. We besteden liever aandacht en tijd aan het stimuleren van gewenst gedrag dan aan het afleren van ongewenst gedrag. Vanaf het begin worden de kinderen betrokken bij de regels in de groep. Ook jonge kinderen doen daar aan mee.

We leggen telkens (kort) uit waarom bepaalde regels bestaan. geven we het kind een alternatief of bedenken dit samen met het kind. We proberen oog te hebben en te houden voor de momenten waarin kinderen zich gewenst gedragen. We geven ze een aai over de bol en vertellen ze dat ze het goed hebben opgelost.

Wanneer er toch zaken niet goed worden opgelost, kan een begeleider

- boos kijken
- waarschuwen/ uitleggen: nee, dat doet pijn
- het kind weghalen uit de situatie (afleiden)

- het kind even apart op een stoel zetten (time-out)

Ouders worden op de hoogte gesteld als een kind vaker de regels overschrijdt en hoe de begeleider hierop heeft gereageerd. Samen met de ouders wordt bekeken of alles naar tevredenheid is opgelost.

4 Het verzorgen van kinderen

Het zorgen voor kinderen beslaat een groot deel van de dagelijkse werkzaamheden op De Tweeling. De aard van het zorgen heeft in belangrijke mate te maken met de leeftijd van de kinderen. Voeding en maaltijden, verschoneren, wassen en zorg dragen voor hygiëne nemen veel tijd en aandacht in beslag. Wij gaan daar op de volgende manier mee om:

4.1 Zorgdragen voor gezondheid

4.1.1 Biologische voeding

De gezondheid van de kinderen is een belangrijk aandachtspunt. We proberen zo gezond en biologisch mogelijk te eten en drinken. Na een proefperiode en afstemming met de ouders via een ouderavond en een enquête hebben we de warme, biologische maaltijd ingevoerd tijdens de lunch.

Waarom kiezen we voor biologische, vegetarische warme maaltijden?

Dit is een van onze bijdragen aan een duurzamere wereld. De bio-industrie is heel slecht voor het milieu. Wel is goed gekeken naar de volwaardigheid van de maaltijden.

Onze ervaring leert, dat kinderen veel energie verbruiken tijdens het binnen en buiten spelen op ons kinderdagverblijf. Daarom is het voor veel ouders prettig, 's avonds de kinderen direct een boterham te kunnen geven en zo de avondspits rustiger te laten verlopen. Wat de voedingswaarden betreft, is het echter geen probleem de kinderen twee maal warm te laten eten per dag voor ouders die dit wensen.

Een bijkomstig voordeel is, dat veel kinderen beter eten als zij met andere kinderen samen aan tafel zitten en de sfeer gezellig is: er is tijd voor een gesprekje en een liedje. Zo hebben we al menig groenteweigeraar kunnen overtuigen. We krijgen regelmatig van ouders te horen dat hun kind ook thuis beter warm is gaan eten.

Voor de regels aan tafel zie 3.4.4

Hoe worden de maaltijden bereid en zijn deze volwaardig?

De maaltijden worden op De Tweeling elke ochtend vers gekookt en bestaan onder andere uit seizoengroente, peulvruchten en volkoren granen. De eerlijkheid gebiedt dat we ook gebruik maken van biologische diepvriesgroenten. De gebruikte producten zijn zo goed als 100% natuurlijk en biologisch zonder chemische toevoegingen of bindmiddelen.

De maaltijden voldoen aan het *Hygiëneprotocol voor kleine instellingen* van de GGD en de *Schijf van Vijf* van het Voedingscentrum.

Na de warme maaltijd bieden we de kinderen altijd biologische yoghurt met honing (vanaf een jaar) aan. Kinderen die weinig gegeten hebben, hoeven dan niet met een lege maag naar bed.

Vanaf welke leeftijd mogen kinderen mee-eten?

Baby's vanaf negen maanden mogen de warme maaltijd op De Tweeling mee-eten. In overleg met de ouders kunnen we dit ook eerder aanbieden. Tot negen maanden kunnen we baby's een eigen meegebracht hapje of potje geven of bieden we indien gewenst door de ouders biologisch brood aan.

Zijn de maaltijden gepureerd?

Wij pureren de voeding alleen voor heel jonge kinderen die nog niet kunnen kauwen. Voor grotere kinderen wordt de voeding geprakt. Een volgende stap is dat de voeding niet langer klein gemaakt wordt, maar 'gewoon'- in grotere stukken – wordt aangeboden. De voeding toont grotendeels de natuurlijke kleuren van alle ingrediënten en is daarom erg kleurrijk. De groenten en peulvruchten worden in de verticale groepen apart van de rijst, aardappel en pasta aangeboden. De kinderen herkennen wat er in zit. Ouders die de Rapley-methode hanteren (kinderen geen gepureerde voeding aanbieden maar herkenbare stukken om 'af te happen' kunnen zich hier ook in vinden.

Mijn kind heeft een allergie. Kan het toch mee-eten?

We hebben ruime ervaring in de omgang met kinderen die een allergie of intolerantie hebben. Alle maaltijden en knabbels zijn notenvrij. Verder houden we rekening met de andere meest voorkomende allergieën: koemelk (lactoseintolerantie), ei, soja en sesam. Ook bij een fructoseintolerantie en coeliakie (overgevoeligheid voor gluten) kunnen we in overleg bekijken wat er wel en niet aangeboden mag worden.

We hebben de ingrediëntenlijsten per maaltijd en per allergie inzichtelijk op het kantoor ter inzage. De meeste maaltijden zijn door het apart aan te bieden van kaas en ei voor alle kinderen geschikt.

Elke dag worden de ingrediënten van de aangeboden maaltijd naast de deur in het halletje vermeld.

Voor kinderen met een koemelkallergie, vragen we ouders een alternatief mee te geven voor het toetje, zoals rijstevla of sojavla.

Wat wordt er aan tussendoortjes aangeboden?

Naast de warme lunch, hebben we rond 9.30 en 15.15 een gezamenlijk tafelmoment met fruit (zoveel als de kinderen willen), kruidenthee of water en een knabbel. De kinderen kunnen kiezen uit een maiswafel, cracker, speltkoekje, sesamkrakeling of soepstengel. Deze tussendoortjes zijn allemaal biologisch en suikervrij. In de namiddag komt hier nog een bekertje yoghurt bij.

4.1.2 Rustmomenten en slapen

Vrij spelen, buiten spelen en andere drukke activiteiten worden afgewisseld met rustmomenten, zoals even lekker aan tafel wat knabbelen, tekenen of puzzelen. Ook wordt in een drukke groep soms rust gebracht door voor te lezen. Een moment van rust kan ook geboden worden in de snoezelruimte. Met een beperkt aantal kinderen kunnen hier in een ontspannen sfeer gedoseerde zintuiglijke prikkels aangeboden worden.

We zorgen ervoor dat de kinderen voldoende kunnen slapen en zorgen voor rust op de slaapkamers. Lekker slapen vinden we erg belangrijk voor de kinderen bij De Tweeling. We zorgen voor een omgeving met een aangename temperatuur, niet te warm, niet te koud en met voldoende ventilatie. De kinderen slapen onder een laken en deken en hebben een slaapzak van thuis aan. Voor het slapen gaan is er een moment van individuele aandacht voor elk kind: het kind wordt voorbereid door middel van de rituelen die het kind van thuis kent en de vertrouwde knuffels en een eventuele speen mogen mee.

De verticale groepen beschikken over vier buitenbedjes per groep en de babygroep heeft zes buitenslaapplekken. Wij zijn van mening dat buiten slapen de gezondheid ten goede komt, zeker voor kinderen met luchtwegaandoeningen. Bovendien hebben wij de ervaring dat veel kinderen gemakkelijker tot rust komen en langer doorslapen dan op de binnenslaapkamer. Uiteraard worden de kinderen passend aangekleed voor het slapen in de buitenlucht. Wij kiezen er bewust voor vooral de jongste kinderen en de kinderen die anders niet goed tot rust komen buiten te laten slapen. Wij vragen ouders hier toestemming voor tijdens het intakegesprek.

Wij overleggen met de ouders over wenselijke slaaptijden. Voor baby's houden we zo veel mogelijk hun eigen slaapritme aan. Het belang van het kind staat hier voorop: soms wordt er van de 'vaste' tijden afgeweken omdat het kind erg moe of ziek is. Het komt geregeld voor dat een kind op het dagverblijf vaker of langer slaapt dan de ouders van thuis uit gewend zijn: een hele dag tussen andere kinderen levert nu eenmaal meer prikkels op en deze kunnen o.a. verwerkt worden door extra slaap. We houden ook rekening met de belangen van andere kinderen: als een kind erg onrustig is en de andere kinderen uit hun slaap houdt, zullen we dat kind zo veel mogelijk in een aparte slaapruijme of in een buitenbed te slapen leggen. Een goed alternatief kan ook zijn het betreffende kind wat eerder of juist wat later naar bed te brengen. De tijden en de plaats (binnen of buiten) waar een kind geslapen heeft worden aan de ouders doorgegeven bij het ophalen.

Kinderen die niet meer hoeven te slapen hebben een rustmoment op de groep. Naar behoefte kan het kind even op een matrasje of de bak liggen en een muziekje of hoorspel luisteren. Daarna zijn dit vaak momenten waarop de pedagogisch medewerker met de grote kinderen een activiteit zoals een langer verhaal, knutselen of een bordspelletje doet.

4.1.3 Ziekte

Wanneer een kind ziek is, heeft het meestal extra aandacht en rust nodig. Dit is in de groep niet altijd te garanderen. Wij vinden dat zieke kinderen door de ouders opgevangen dienen te worden en adviseren hen voor noodgevallen een reserveoppas te regelen. Sommige kinderziekten zijn erg vervelend voor een kind, ze bouwen echter wel hun eigen immuniteit op. Kinderziekten waarmee ieder kind wel eens in aanraking zal komen, zoals waterpokken en roodvonk, zijn vaak moeilijk buiten de deur te houden omdat de besmetting vaak al, vóórdat de uiterlijke kenmerken zichtbaar zijn, heeft plaatsgevonden.

Ouders worden gewaarschuwd als er een bepaalde kinderziekte heerst. Deze informatie wordt door de begeleiders bij de ouderinformatie in de groep (bij de deur) opgehangen. Op elke groep is een klapper met uitgebreide informatie over kinderziekten aanwezig.

Als kinderen ziek worden terwijl ze op het dagverblijf zijn, bellen we altijd de ouders om te overleggen. Het belang van het kind staat hierbij voor ons steeds voorop. Dat wil zeggen, dat als we het zieke kind niet die aandacht kunnen geven die het vraagt óf de aandacht voor de andere kinderen in het gedrang komt, wij van de ouders verwachten dat zij hun kind op komen halen. We beschikken niet over extra personeel en aparte ruimtes om zieke kinderen te verplegen. Ons uitgangspunt is dus: in hoeverre kan het kind nog deelnemen aan het groepsproces. Mocht een kind hoge koorts hebben, dan kunnen wij in overleg met de ouder besluiten een kinderparacetamol (zetpil) te geven. Zo kunnen we de tijd overbruggen die de ouder nodig heeft om het kind op te (laten) halen.

Wij zullen kinderen niet op eigen houtje medicijnen geven. Voor medicijnen op doktersrecept die langer dan een week toegediend moeten worden dienen ouders een speciaal medicijnformulier in te vullen.

Omdat er bij paracetamol een spiegel wordt opgebouwd, wordt vanuit de Kinder EHBO geadviseerd de dosis (na minimaal 4 uur) te herhalen. Als ouders 's morgens thuis een paracetamol gegeven hebben en wij weten dat niet, kan de koorts opeens flink stijgen en een koortsstuipt ontstaan. Meld daarom als ouder altijd dat, waarom en hoe laat de paracetamol gegeven is, zodat wij dit na een aantal uur in overleg kunnen herhalen en alert op koorts zijn.

Kinderen zullen niet gauw geweerd worden van het kinderdagverblijf in verband met een kinderziekte. Wij houden ons aan de richtlijnen van de GGD. Dit betekent dat kinderen niet mogen komen als zij last hebben hoofdluis (als het hoofdhaar nog niet luis- en levende neetvrij is), open TBC en diarree als het bloederig is.

De GGD heeft ons erop gewezen, dat ouders verplicht zijn er melding van te maken als hun kind(eren) ziekteverschijnselen vertonen met braken, koorts, diarree en huiduitslag.

Graag horen wij vóór 9 uur bericht van de ouder als een kind niet komt vanwege ziekte. Bij afwezigheid door ziekte is geen restitutie mogelijk.

Wij respecteren de keuze van de ouders hun kind wel of niet (volledig) te laten inenten. Niet ingeënte kinderen worden dus niet geweerd van De Tweeling. Dit is in overeenstemming met de GGD. Wel ~orden de ouders van de betreffende kinderen gewaarschuwd als er besmettelijke ziekten als kinkhoest uitbreken.

In acute situaties en bij ongevallen kunnen we terecht bij huisarts Van der Put, die verbonden is aan de Tweeling of rijden we direct naar de Eerste Hulp. De eigen huisarts van het kind blijft echter de behandelend arts. Op de kindkaart dienen de medische gegevens van de kinderen te worden ingevuld. Alle begeleiders zijn in het bezit van een kinder-EHBO-diploma en volgen jaarlijks een herhalingsles.

4.2 Zorgdragen voor hygiëne

Het kinderdagverblijf is een plaats met veel aandacht voor hygiëne. Het gebouw met al zijn ruimtes en met al wat daar in is moet schoongehouden worden. Ook wordt veel aandacht besteed aan persoonlijke hygiëne.

De Tweeling voldoet aan de hygiëne-eisen die de Wet Kinderopvang voor kinderdagverblijven stelt. Jaarlijks wordt de Risico Inventarisatie en Evaluatie Gezondheid afgenomen om mogelijke onhygiënische situaties vroegtijdig op te sporen. De GGD controleert dit.

Voor ons aanbod van de voeding, inclusief de warme maaltijden, volgen wij het *Hygiëneprotocol voor kleine instellingen*.

4.2.1 *Het schoonhouden van de ruimtes*

De huishoudelijk medewerkers maken de wc's dagelijks schoon en dweilen/zuigen dagelijks de vloeren. Ook meubilair, speelgoed, ramen en deuren worden regelmatig door hen schoongemaakt.

Tafels en stoelen op de groepen worden dagelijks gereinigd. Bedden worden dagelijks verschoond. Boxkleden, de hoes om het speelmatras en de grandfoulard worden regelmatig gewassen. De groeps- en slaapruidtes worden dagelijks geventileerd.

Kinderen spelen veelal op de grond. Om de vloeren zoveel mogelijk schoon te houden is het verplicht voor ouders en kinderen om schoenen uit te doen of oversloffen te dragen bij het betreden van de groepsruimte.

4.2.2 *Persoonlijke hygiëne*

Na iedere verzorging en toiletbezoek worden de handen gewassen. Ook voor en na het eten worden de handen gewassen en de gezichten gepoetst. Na het slapen worden de haren gekamd. Aankleedkussens worden na een poepluier schoongemaakt. We maken gebruik van papieren handdoeken. Er is een duidelijke scheiding tussen de plaats waar kinderen verschoond worden en de plaats waar maaltijden worden klaar gemaakt. Kinderen hebben een eigen fles die met naam gemerkt is en deze wordt regelmatig gesteriliseerd.

Kinderen met bepaalde besmettelijke aandoeningen kunnen niet op het dagverblijf blijven. Wij hanteren hierbij de door de GGD vastgestelde richtlijnen. Aan ouders wordt verzocht om hun kind pas weer te brengen als de ziekte en het besmettingsgevaar geweken is. Als meer dan 30% van de kinderen ziek is, wordt de GGD op de hoogte gesteld.

4.3 **Zorgdragen voor veiligheid**

We besteden veel aandacht aan de veiligheid bij De Tweeling. Het dagverblijf is een plek waar op allerlei manieren rekening wordt gehouden met de kwetsbaarheid en onberekenbaarheid van kleine kinderen. Zij zien vaak geen gevaren en het is onze taak om binnen redelijke grenzen ervoor te zorgen dat er geen ongelukken kunnen gebeuren. De Tweeling voldoet aan de veiligheidseisen die de brandweer en de Wet Kinderopvang aan het kinderdagverblijf stellen. Jaarlijks wordt de Risico Inventarisatie en Evaluatie Veiligheid afgenomen om mogelijke onveilige situaties vroegtijdig op te sporen. De GGD controleert het dagverblijf jaarlijks op alle bovengenoemde veiligheidseisen.

4.3.1 *Het vierogenprincipe*

Om een slechte pedagogische aanpak, misbruik of mishandeling te voorkomen, hanteren wij de volgende maatregelen:

Het vierogenprincipe

- Er worden twee pedagogisch medewerkers per verticale groep, per dag ingeroosterd. Bij ziekte of vakantie wordt een andere pedagogisch medewerker (vaste flexibele kracht) ingezet.
- Op de babygroep worden er drie pedagogisch medewerkers per dag ingeroosterd als er elf kinderen aanwezig zijn.
- In vakantietijden, als er veel minder kinderen op de groep zijn, kan het voorkomen dat er één pedagogisch medewerker op een groep staat. In dit geval kan er voor gekozen worden twee groepen samen te voegen. Als dit voor de emotionele veiligheid en de rust beter is, zal de medewerker de groep alleen draaien die dag. Wel zal er dan extra vaak kantoorpersoneel de groep binnen komen.
- De aanwezige stagiaires worden zo over de groepen en de dagen verdeeld, dat er elke dag tenminste een stagiaire aanwezig is, schoolvakanties en ziekte daargelaten.
- 's Morgens staat de pedagogisch medewerker die om 08.00 uur begint tot 9.00 alleen, in de babygroep en bij een aanwezige stagiaire tot 8.30. Dit is echter de periode waarop er voortdurend ouders binnenkomen om hun kinderen te brengen en een overdracht te doen. De pedagogisch medewerker heeft zeer zeker niet de kans, zich alleen af te zonderen met een of meerdere kinderen in de slaapkamer.
- 's Avonds staat de pedagogisch medewerker die tot 18.00 uur werkt vanaf 17.00 alleen op de groep, in de babygroep en bij een aanwezige stagiaire tot 17.30. Dit is echter de periode waarop er voortdurend ouders binnenkomen om hun kinderen te halen een overdracht te doen. De pedagogisch medewerker heeft zeer zeker niet de kans, zich alleen af te zonderen met een of meerdere kinderen in de slaapkamer.

- 's Middags staan de pedagogisch medewerkers van de verticale groepen om de beurt een uur alleen op de groep, als de andere pedagogisch medewerker met pauze is, bij aanwezigheid van een stagiaire is dit een half uur.
- Van 9.30 – 12.00 en 14.00 - 17.00 is er een ateliermedewerker ingeroosterd die maximaal zes kinderen van drie op het atelier heeft. Zij staat deze tijd alleen. De ruimte van het atelier ligt direct naast de keuken en is door een raam inzichtelijk. De kokkin is van 9.30 tot 12 uur en de pedagogisch medewerkers zijn van 13 en 15 uur aanwezig. Daarnaast lopen er voortdurend mensen deze ruimte binnen om koffie en thee te halen, de boodschappen in te ruimen, de whiteboards met de jaarplanning en de mededelingen bij te houden en de ruimte schoon te maken.
- De verlengde opvang vindt 's morgens vanaf 7.00 tot 7.30 uur en 's avonds van 18.00 tot 18.30 of 19.00 plaats. Over het algemeen betreft dit één pedagogisch medewerker. Daarom is er (ook vanuit andere veiligheidsoverwegingen) altijd achterwacht in het gebouw aanwezig. Vaak is dit iemand van het management, soms zijn het een of twee huishoudelijk medewerkers.
- Het management en huishoudelijk personeel komen regelmatig alle groepen binnen om even iets door te geven, af te geven, op te halen of na te vragen. Het huishoudelijk personeel werkt daarnaast in de middag vaak op de groepen om schoon te maken.

Transparantie van het gebouw

- Ons gebouw en alle groepen zijn zeer transparant opgezet. De paarse en blauwe groep hebben een muur geheel bestaand uit ramen en twee deuren met glas erin. De gele, rode en groene groep en het atelier hebben aan twee kanten een muur bijna geheel bestaand uit ramen en meerdere deuren met glas erin.
- Alle verschoonruimtes zijn goed inzichtelijk vanuit de groep en bij de blauwe groep ook vanuit de buitenruimte.
- Alle deuren van de slaapkamers hebben glas en zijn goed inzichtelijk vanuit de groep of de gang. Het gordijntje kan van buitenaf open geschoven worden.
- Op het moment dat een kind op een slaapkamer naar bed wordt gebracht en in bed ligt gebruiken we een babyfoon, die op de groep of buiten door de andere pedagogisch medewerker hoorbaar is. Deze staat gevoelig afgesteld.
- We hanteren de afspraak, dat als een pedagogisch medewerker even bij de kinderen op de slaapkamer blijft, de andere pedagogisch medewerker om de vijf minuten door het gordijntje naar binnen kijkt.

Snoezelruimte

- De snoezelruimte beschikt over twee deuren met ramen: naar een groep en naar de gang. Voor de deur naar de groep hangt er een niet geheel gesloten gordijntje, bij de andere deur is het onderste halve deel met licht doorlatend plakplastic afgeschermd
- Als de snoezelruimte bezet is kijken de medewerkers naar binnen wanneer ze er langs komen
- Een pedagogisch medewerker mag maximaal 20 minuten met een aantal kinderen (maximaal 4 kinderen) alleen naar de snoezelruimte en neemt een babyfoon mee, die op de groep of buiten door de andere pedagogisch medewerker hoorbaar is. Deze staat gevoelig afgesteld. De collega op de groep wordt hiervan op de hoogte gesteld.

Personeel

- Binnen ons kinderdagverblijf maken we werk van een open en professioneel werkklimaat, zodat de drempel om elkaar op bepaalde gedrag aan te spreken zo laag mogelijk is. Dit betekent ook, dat we regelmatig op een thema-avond oefenen met het geven en ontvangen van feedback. Ook bij functioneringsgesprekken komt het geven en ontvangen van feedback als vast punt aan de orde.
- Wij hanteren een strenge werving- en selectieprocedure, waarin wij zowel meerdere referenties opvragen als ook goed naar ons onderbuik gevoel luisteren. Ook worden de sollicitanten door meerdere medewerkers (zowel directie als pedagogisch medewerkers) gesproken en draaien zij kort onder begeleiding op de groep mee. In de eerste weken zal een nieuwe kracht nooit alleen op de groep staan.
- Van al onze pedagogisch medewerkers, de flexibele krachten, de managementleden, de stagiaires, het facilitair personeel en vrijwilligers hebben wij een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) in ons bezit. Deze wordt jaarlijks gecontroleerd door de GGD.

4.3.2 Meldcode Kinderopvang

Wij werken met de Meldcode Kinderopvang, zoals door de GGD verplicht gesteld is. De Meldcode geeft via een route aan hoe te handelen wanneer er signalen zijn die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast bevat deze Meldcode een route hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling gepleegd door een beroepskracht en een route hoe te handelen wanneer er sprake is van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. De bijbehorende Handleiding geeft uitgebreide achtergrondinformatie, zoals een signaallijst van kindermishandeling en huiselijk geweld, meisjesbesnijdenis en het AMK.

De Meldcode Kinderopvang is in te zien op alle groepen.

Een pedagogisch medewerker is aangesteld als aandachtsfunctionaris. Zij houdt de Meldcode en de sociale kaart bij, is aanspreekpunt voor alle medewerkers bij zorgsignalen en zal indien nodig advies vragen of een melding doen bij Veilig Thuis. Ook zorgt zij voor het op de kaart houden van dit onderwerp binnen het team.

4.3.3 Speelgoed

Bij de aanschaf van speelgoed houden we rekening met veiligheidsaspecten, zoals scherpe onderdelen, breekbaarheid en duurzaamheid. Ook in het gebruik hiervan wordt steeds gelet of het speelgoed nog in goede staat is.

4.3.4 Inrichting van de ruimte

Bij het inrichten van ruimtes staat veiligheid centraal: Er zijn geen spijkers, punaises of scharen binnen handbereik van de kinderen, deuren zijn beveiligd met strips zodat er geen vingertjes tussen de deurkieren kunnen komen, hoeken zijn afgerond, stopcontacten zijn beveiligd. Gevaarlijke materialen zoals schoonmaakmiddelen en medicijnen worden voor kinderen op onbereikbare plekken weg gezet.

4.3.5 Beveiliging van deuren

De toegangspoort van de Tweeling wordt aan het einde van de dag afgesloten. De hekken van en naar de achtertuin zijn altijd op slot in verband met spelende kinderen. De tussendeuren naar buiten en van de groepsruimten naar de hal zijn voorzien van een hoge klink, die door kinderen niet geopend kan worden. Op de tussendeur naar binnen is een beveiligingssysteem aangebracht, zodat ouders en personeel alleen door middel van een pasje of vingerscan naar binnen kunnen.

4.3.6 Uitstapjes

Bij uitstapjes, zoals naar de kinderboerderij of de bibliotheek, zijn er vaste aantallen begeleiding per kind (twee begeleiders per zes kinderen in de bolderkar of acht in de GoCab). Een enkele keer gaat er een begeleider met zes kinderen in de GoCab fietsen en blijven de kinderen in de GoCab. Het kan ook voorkomen dat een begeleider een kind meeneemt naar de winkel aan de overkant van het dagverblijf. Ouders worden op de kindkaart en op de eerste uitnodiging van het atelier schriftelijk om toestemming gevraagd en dit is door de verzekering gedekt. Kinderen van ouders die geen toestemming hebben gegeven, zullen onder begeleiding op het kinderdagverblijf blijven.

4.3.7 Slapen

De hoge bedjes zijn voorzien van een schuifje of een speciaal kinderslot waar de spijlenhekjes extra mee vastgezet worden. Als de kinderen slapen wordt er regelmatig geluisterd en gekeken of iedereen nog slaapt. Wij maken ook gebruik van babyfoons om nog eerder te horen of een kind wakker is. We maken gebruik van dekentjes en lakens die we niet te hoog instoppen (het zogenaamde kort opgemaakte bed). Met het oog op het risico van wiegendood laten we baby's op de rug slapen. We houden de slaapkamer fris en zorgen gedurende de openingstijden altijd voor ventilatie.

4.3.8 Calamiteitenplan

Op kantoor en in iedere groep staat het calamiteitenplan. In de wc hangt een samenvatting van het ontruimingsplan. Hierin staat stap voor stap wat te doen bij brand en/of noodsituatie. Alle medewerkers hebben hierover instructie gekregen. Vijf medewerkers hebben de cursus BHV gevolgd en zullen bij calamiteiten de leiding op zich nemen.

Per dag wordt op het aanwezigheidsbord met een rode kaart aangegeven, welke BHV-ers er in het gebouw aanwezig zijn. Er hangt op iedere groep een gifwijzer. Er is een stappenplan op elke groep en op kantoor hoe te handelen bij wiegendood. Er is een zorgvuldig gevulde EHBO-trommel aanwezig in de pauzeruimte. Ieder jaar volgt het gehele team een MEDAC EHBO (opfris)cursus toegespitst op het werken met kinderen op een kinderdagverblijf. We houden minimaal één keer per jaar een ontruimingsoefening.

Te allen tijde zullen wij proberen de kinderen zo te begeleiden, dat zij zo snel mogelijk buiten de gevarenzone gebracht of gehouden worden en zo min mogelijk ingrijpende zaken mee hoeven maken. Dit betekent dat er altijd iemand bij de kinderen zal blijven en zij eventueel tijdelijk in een andere groep worden ondergebracht waar een of meerdere vaste begeleiders aanwezig zijn.

4.4 Zorgdragen voor de fysieke omgeving

Veel aandacht gaat uit naar de aankleding van de ruimtes waar kinderen spelen en slapen.

De inrichting van de groepsruimte bepaalt voor een deel de sfeer in de groep.

4.4.5 Veiligheid en sfeer

Een kind moet zich in de groepsruimte veilig en geborgen voelen. Pas dan zal het op onderzoek uit durven gaan. Kleine kinderen willen de begeleider graag in het oog kunnen houden. Overzichtelijkheid van de groepsruimte is een belangrijk uitgangspunt bij de inrichting ervan. In elke groep is een plek waar een kind zich even terug kan trekken (vaak is dit de leeshoek, de bank of het speelhuis onder de box). Dan kan het kind de boel op een afstand bekijken, indrukken verwerken of even tot rust komen. In het hele dagverblijf is gekozen voor zeer ingetogen kleuren. Ook het gebruik van vloerbedekking draagt bij aan de huiselijke sfeer.

4.4.6 Een duidelijke indeling

Voor kinderen is het belangrijk dat een ruimte voorspelbaar is, dat biedt houvast. Een ruimte moet een heldere structuur hebben, een duidelijke indeling, zodat een kind kan zien wat het op de verschillende plekken in de ruimte kan doen. Dat bieden de speelhoeken met hun vaste indeling aan spelmateriaal.

Daarnaast moet de ruimte de mogelijkheid bieden om zelf te bepalen waar en met wat je wilt spelen. Er moet ruimte zijn om te stoeien, te springen en te rennen, maar ook plekken waar je, ongestoord door kleinere kinderen, een puzzel kunt leggen of kunt tekenen. Onze groepsruimten zijn zodanig ingericht, dat aan deze verschillende behoeftes van kinderen tegelijk kan worden tegemoetgekomen.

4.4.7 Sociale contacten

De ruimte nodigt uit tot sociale contacten tussen de kinderen onderling. Op de verschillende speelplekken is voldoende ruimte om samen te spelen en veel speelgoed is geschikt voor samenspel. Aan de grote tafel is plaats voor iedereen om te eten, puzzelen, plakken enz. Er zijn ook verschillende vaste hoeken en een themahoek per groep om kinderen de mogelijkheid tot zich even terugtrekken te bieden. Het is voor kinderen heel prettig het samenspel af te kunnen wisselen met even alleen of in een kleiner groepje te spelen zonder gestoord te worden door andere kinderen.

4.4.8 Plaats van het speelgoed

Veel speelgoed staat in de hoeken op de grond of in een lage kast, zodat kinderen dit zelf kunnen pakken (en weer opruimen!). Het speelgoed heeft een vaste plaats, zodat kinderen weten waar ze het kunnen vinden. Niet al het speelgoed ligt op 'grijphoogte'.

Speelgoed dat kwetsbaar is (puzzels waarvan stukjes kunnen kwijt raken, kinderboeken die gemakkelijk scheuren) ligt op een voor kinderen moeilijk(er) bereikbare plaats. Kinderen weten waar dit materiaal ligt en mogen natuurlijk altijd vragen of ze hiermee mogen spelen.

Om variatie te kunnen bieden zijn er themakisten en driepusmateriaal in de kast in de corridor.

4.4.9 Buitenruimte

De met veel zorg aangelegde natuurbelevingstuin nodigt uit tot een optimaal gebruik van de ruimte: de kinderen kunnen rennen, stoeien en gillen zonder dat dit storend is. Paden en pleintjes van verschillende steentjes zorgen voor interessante loop- en fietsroutes waar de kinderen de ruimte kunnen ontdekken en met verschillende materialen kunnen kennismaken. Door het gebruik van verschillende planten, (fruit)bomen, gras en een grote kastanjeboom beleven de kinderen actief de natuur en haar vier seizoenen mee. Ook binnen zal hier aandacht aan besteed worden door middel van een seizoenentafel, toepasselijke raamschilderingen! verhalen en gesprekken. Omdat de groepen kinderen buiten door elkaar lopen en met elkaar spelen, hanteren de begeleiders vaste regels voor alle kinderen. Zo mogen de kinderen alleen fietsen op de verharde paden. Er mag wel in de zandkuil geschept en gesjouwd worden, maar het is niet de bedoeling dat kinderen kruiwagens vol zand in de tuin omkiepen. Ook kiezen we er wel eens bewust voor niet alle fietsen en speelgoed uit de schuur te halen, omdat we het spontane spel van de kinderen willen stimuleren. Na afloop ruimen we de materialen samen met de kinderen weer op. We vinden het belangrijk dat kinderen de natuur en zichzelf kunnen ontdekken en zullen daarom niet schromen ook naar buiten te gaan als het heeft geregend of koud is. Als kinderen een keer nat of vies worden vinden we dat niet erg: lekker spelen is belangrijker. Aan de ouders wordt daarom gevraagd om reservekleding en laarzen mee te nemen. We streven ernaar minimaal een keer per dag naar buiten te gaan.

Zie ook 3.2.6 Natuurbeleving op De Tweeling.

5 Communicatielijnen

5.3 Teamoverleg

Op diverse plaatsen en vanuit verschillende invalshoeken bespreken we zaken als de plaats van het dagverblijf in de maatschappij, visies over opvoeden, de kinderen in de groep.

5.3.5 Groepsoverleg

Om de zes weken is er groepsoverleg, dat per groep zelf georganiseerd en gehouden wordt. Soms is iemand van de staf hierbij aanwezig. Tijdens dit overleg worden de kinderen en mogelijke activiteiten binnen de groep besproken. Ook worden afspraken die gelden voor de groep doorgenomen en wordt overlegd over de onderlinge samenwerking. Tevens worden er punten verzameld voor teamvergaderingen en worden vorige punten uit teamvergaderingen teruggekoppeld.

5.3.6 Afgevaardigdenoverleg

Om de twee maanden wordt afgevaardigdenoverleg gevoerd, waarbij aandacht is voor inhoudelijke zaken, naast onderwerpen die van meer algemene aard zijn. Een afgevaardigde (per roulatie) per groep/atelier neemt hieraan deel, waarna de afspraken worden teruggekoppeld naar de andere groepsleden. Per toerbeurt wordt genotuleerd en deze notulen komen per groep in de groepsklapper.

5.3.7 Thema-avond

Om de twee maanden, of vaker wanneer hier behoefte aan is, wordt een thema-avond gehouden waarin een bepaald thema uitgebreid besproken wordt. Het pedagogisch beleidsplan is hierbij meestal de leidraad. Tijdens de studiedag wordt nader ingegaan op een voor de kinderopvang relevant thema. Deze wordt jaarlijks rond maart gehouden.

5.4 Oudercontacten

Zonder kinderen geen dagverblijf, maar ook een dagverblijf zonder ouders is voor ons ondenkbaar. Samen verzorgen en begeleiden we hetzelfde kind. Het is dan ook van groot belang dat we elkaar op de hoogte houden van de ontwikkeling van het kind en onze ervaringen.

Bij de start van de plaatsing vindt er een intakegesprek plaats waar alle bijzonderheden van het kind besproken worden. Daarnaast kunnen ouders dagelijks informatie doorgeven en ontvangen tijdens het haal- en brengmoment. De begeleider zal ervoor zorg dragen van elk kind iets over zijn belevenissen van de dag en de eventuele slaaptijden te vertellen. Voor baby's tot een jaar wordt een babyschrift bijgehouden en voor de oudere kinderen is er het fotologboek met de activiteiten van die dag. Er zijn nog meer mogelijkheden voor ouders en personeel om overleg over de kinderen te hebben en zo tot een goede samenwerking te komen.

5.4.5 Ouderavonden

Drie keer per jaar organiseren we in de Tweeling een ouderavond:

- In het eerste kwartaal organiseert de oudercommissie een thema avond voor alle ouders van het dagverblijf, hiervoor wordt vaak een gastspreker uitgenodigd (thema's kunnen zijn: taalontwikkeling, eetgedrag, ouderschap).
- In mei organiseren we een ouderavond waarbij ouders kunnen intekenen voor een zogenaamd 10-minutengesprek over hun kind.
- In oktober wordt door het team een ouderavond per groep georganiseerd waarbij het pedagogisch beleid centraal staat.

5.4.6 Gesprekken

Soms is er buiten de 10-minutengesprekken-avond, behoefte aan een gesprek om wat dieper in te gaan op de ontwikkeling en het gedrag van het kind. De ouder kan hiervoor een afspraak maken. Deze gesprekken vinden overdag plaats met een van de begeleiders van de groep. Als hulpmiddel bij deze gesprekken is er een vragenlijst

over het gedrag van het kind, dat door de ouders en begeleiders voor het gesprek wordt ingevuld. De begeleider krijgt informatie over het kind thuis en de ouder over het kind in het dagverblijf. We benadrukken dat deze gesprekken niet alleen bedoeld zijn voor probleemsituaties. Het zijn vaak heel verhelderende en leuke gesprekken.

5.4.7 *Schriftelijke informatie*

Bij de groepen is vlak bij de toegangsdeur een speciale hoek ingericht waar de ouder informatie vindt die van belang is, zoals: de maandplanning, het nieuwsbulletin, heersende ziektes, informatie over stagiaires. Het nieuwsbulletin verschijnt ongeveer zes keer per jaar en wordt in de vakjes van de kinderen gedaan. Het Bulletin geeft informatie van de oudercommissie en het management over het kinderdagverblijf. Incidenteel komt het voor dat de ouder via de vakjes van de kinderen informatie ontvangt.

5.4.8 *De oudercommissie*

Via de oudercommissie kunnen ouders meedenken over het beleid van De Tweeling. Deze commissie vergadert ongeveer 3 a 4 keer per jaar. Voor belangstellende ouders is er een 'reglement oudercommissie' verkrijgbaar op kantoor. In het halletje bij de entree hangt een lijst met namen en telefoonnummers en het emailadres van de leden van de oudercommissie. Ook de notulen van de vergaderingen hangen op dit prikbord.

5.4.9 *Klachtenprocedure*

Klagen is voor veel mensen niet gemakkelijk, en dat geldt nog sterker als het om uw eigen kind gaat. De emotionele betrokkenheid bij kinderen maakt het bespreken van kritiek niet alleen voor ouders, maar ook voor pedagogisch medewerkers al snel tot een gevoelige zaak. Ouders zijn bovendien soms bang dat hun eventuele klacht gevolgen zal krijgen voor hun kind. Klagen heeft vaak een negatieve bijklank. Dat is jammer, want een klacht hoeft niet te blijven steken in kritiek. Het kan juist aanleiding zijn om tot verbetering te komen. Het is van groot belang dat de klacht op de juiste plaats terecht komt en serieus wordt behandeld.

Als u als ouder ontevreden bent over iets op het kinderdagverblijf kunt u uw klacht mondeling of schriftelijk uiten. Daarbij kunt u kiezen of u de pedagogisch medewerker, de leidinggevende of een lid van de oudercommissie aanspreekt.

Alle Kinderopvangorganisaties zijn verplicht zich te registreren bij de Geschillencommissie Kinderopvang (www.degeschillencommissie.nl).

De ouder/oudercommissie dient de klacht eerst intern in. Leidt de klacht niet tot een oplossing dan moet het geschil binnen 12 maanden na de datum waarop de ouder/oudercommissie de klacht bij ons indiende, schriftelijk of in een andere door de Commissie te bepalen vorm bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen (hierna: Geschillencommissie) aanhangig worden gemaakt.

- Geschillen kunnen zowel door de ouder/oudercommissie als door ons aanhangig worden gemaakt bij de Geschillencommissie.
- Wanneer de ouder/oudercommissie een geschil aanhangig maakt bij de Geschillencommissie, dan zijn wij aan die keus gebonden. Indien wij als kinderopvang een geschil aanhangig willen maken, moet bij de ouder/oudercommissie schriftelijk of in een andere passende vorm gevraagd worden of men het hiermee eens is. Gaat de ouder/oudercommissie hier niet binnen vijf weken mee akkoord dan zijn wij vrij het geschil bij de gewone rechter aanhangig te maken.
- De Geschillencommissie doet uitspraak met inachtneming van de bepalingen van het voor haar geldende reglement. Het reglement van de Geschillencommissie is beschikbaar via www.degeschillencommissie.nl en wordt desgevraagd toegezonden. De beslissingen van de Geschillencommissie geschieden bij wege van bindend advies. Voor de behandeling van een geschil door de Geschillencommissie is een vergoeding verschuldigd.
- Uitsluitend de hierboven genoemde Geschillencommissie dan wel de gewone rechter is bevoegd van geschillen kennis te nemen.

Mocht u nog vragen hebben over de gang van zaken, dan kunt u deze op kantoor stellen.